

**Poltársky primátor
to Nadovi neodpustil**

**Oslavy 79. výročia SNP
v regiónoch Slovenska**

**Branislav Tvarožek
strážil Goliana a Viesta**

Dukla, ako ju (ne)poznáme

Vážení čitatelia, zrejme všetci vieme, že 6. októbra 1944 o 6. hodine ráno prekročili jednotky 1. čs. armádneho zboru v ZSSR Duklianský priesmyk, čím si naši predkovia sami začali oslobodzovať svoju vlasť. Ako prví vstúpili na rodnú pôdu jednotky 2. práporu 1. čs. brigády. Vieme aj to, že to bolo v súčinnosti so 67. streleckým a 31. tankovým zborom Červeneje armády.

Keď 6. októbra 2023 slávime Deň hrdinov Karpatsko-duklianskej operácie, musíme si uvedomiť, že v celom jej priebehu padlo 935 príslušníkov 1. čs. armádneho zboru v ZSSR (765 zostalo nezvestných a 4518 bolo ranených).

Známe je aj to, že na Dukle v tento deň zahynul československý generál Jaroslav Vedral Sázavský. Bol to jediný československý generál, ktorý padol na fronte, keď počas bojov o Duklianský priesmyk jeho auto prešlo cez mínu. Smrť ho zastihla asi 100 m od čs. hranice.

Čo však vie menej z nás, je, že presne 6. októbrrom 1944, začína účinnosť zákona č.219/2006 o protikomunistickom odboji. A tak si kladiem otázku, na ktorú už dlhé roky neviem nájsť odpoveď. Čo nám tým chcel zákonodarcia odkázať?

Veď hneď v úvode tohto zákona sa hovorí: Národná rada SR „vedená vôľou oceniť a vyjadriť úctu mužom a ženám, ktorí s nasadením vlastných životov, osobnej slobody a pripravení k najvyšším obeťam bojovali za vlasť, bránili hodnoty slobody a demokracie“.

A čo? Slováci a Česi, príslušníci 1. čs. armádneho zboru v ZSSR, bojovali za niečo iné? Alebo ich hrdinstvo nie je ukázkou vlastenectva, lásky a vernosti k svojmu národu?

Nenastal čas popraviť tento zákon? Alebo boj hrdinov Karpatsko-duklianskej operácie nebol podľa dikcie tohto zákona „ideálom vlastenectva, cti a statočnosti“, ktorému sa nepatrí vyjadrovať vďaku, ako „etape národného boja za slobodu“?

Nuž, zákonodarcia, dobre pouvažuj nad svojím ďalším krokom!

Milan Urban

čestný predseda ObčV SZPB v Trebišove

Zvolenské 79. výročie SNP bolo velebením mieru!

„Mierové a protivojnové hnutie u nás a v ostatnej Európe musí byť na prvom mieste,“ zdôraznil vo svojom príspevku hneď prvý rečník, člen zvolenskej oblastnej organizácie SZPB Jozef Migaš.

A v tomto duchu sa k nemu pripojili aj ďalší. Napríklad podpredseda strany Smer – SD Ľuboš Blaha, ktorý poukázal na „základnú historickú pravdu našich dejín“. Tá, podľa neho, spočíva v tom, že „vojna a fašizmus vždy prichádzali zo západu a sloboda a mier z východu“. Podpredseda Smeru SD Ladislav Kame-

nický k tomu zdôraznil, že „bez mieru niet prosperity“!

Dve hlavné témy rečníkov

Predseda SZPB Viliam Longauer a J. Migaš akcentovali vo svojich príhovoroch predovšetkým rozmer národný a proslovenský, no zhodli sa hlavne v tom, že Slovenské ná-

rodné povstanie nesmie byť vystavené revízií, skresľovaniu, prehodnocovaniu a degradácii. „A to ani dnes, ani zajtra,“ zdôraznil J. Migaš. V. Longauer to podporil prierezom aktivít, ktoré robí dnešný SZPB, aby bola v našom národe, osobitne medzi mládežou, zachovaná objektívna dejinná pravda o slovenskom protifašistickom odboji.

No a tá je jednoznačná a jasná! Kedy si nás chceli porobiť nemeckí na-

(Pokračovanie na str. 5)

Kedy na Slovensku zvíťazia protifašistické dejiny?

Vtedy, keď sa zmení systém našej výučby vlastných i svetových dejín! Musíme ním prejsť od obyčajného odovzdávania školských vedomostí k výchovnej funkcii všetkých vzdelávacích zariadení.

Ak sa nám to podarí, dosiahneme tým v istej miere vzdelanostnú suverenitu, čo nám pomôže v maximálne možnej miere dosahovať aj technologickú a ekonomickú suverenitu a nezávislosť štátu. A použijúc slová vysokého štýlu, napomôžeme tým aj vyššej efektívnosti pri výchove občianstva, vlastenectva a zodpovednosti za osud Slovenskej republiky.

Uvedomme si, že na tejto ceste máme aj odporcov a otvorených neprajníkov. Snažme sa ich vidieť, spoznať a maximálne eliminovať. Aspoň vo svojom vedomí! Aj pri tomto je kľúčom k poznaniu vzdelanie.

Kto sú naši neprajníci? Sú to tí, pre ktorých na prvom mieste nikdy nie je sloboda, dobro a mier našej vlasti. Sú to tí, ktorí nám aj koloniálne jarmo prezentujú ako „dar od Boha“.

Kroky nášho SZPB vždy smerovali ku šťastiu každého občana, ale kam smerujú skrivodlivosti našich oponentov? Kto to ešte nevidí?

Vladimír Mikunda

31. výročie Dňa Ústavy SR

„Chcem sa spýtať..., či náš slovenský život zodpovedá tomu, čo zákonodarcovia v roku 1992 žiadali od každého jedného politika, ako sa má správať, aké to Slovensko má byť?“

Pripomeňme si iba jednu citáciu v preambule, ktorá hovorí o stáročných skúsenostiach zo zápasov o národnú bytosť a o štátnosť.

Nepochybne... sa hovorí v preambule o SNP. Ako sa má potom pozerat' slovenská verejnosť na to, že v roku 2022 boli najvyššie štátne významenia dané fašistom? Na Slovensku!

Áno, všetci poznáme známe príslovie, že úcel svätí prostriedky. Budeme nemo pozerat' na to a nebudeme komentovať, že vo vojnovom konflikte, ktorý je za našimi hranicami bojujú otvorené fašistické jednotky?

Ja chcem len veľmi jasne varovať slovenskú verejnosť. Každý, čo aj keď len nemo, nemo, ignoruje tieto príznaky, popiera to, čo sa udialo v roku 1944, popiera SNP!“

Róbert Fico počas slávnostného zasadnutia NR SR 1. 9. 2023, výňatok

Perlička

Čo urobí UI so ženami?

Obecne sa už vie, že umelá inteligencia (UI) úplne zruší niektoré profesie. Najnovšie výskumy však ukázali, že riziko ich straty je pre ženy až 1,5-krát vyššie, ako pre mužov, píše Bloomberg s odvolávkou sa na správu Medzinárodnej poradenskej spoločnosti McKinsey & Co.

Analytici si takúto predpoveď vysvetľujú tým, že ženy častejšie pracujú v nižšie platených funkciách. Vyplýva z toho, že v týchto sférach je pravdepodobná nevyhnutnosť zmeniť profesiu až 14-krát vyššia, oproti vysoko honorovaným prácam.

Analytici McKinsey & Co tvrdia, že prvý úder UI zachytia tzv. „biele goliere“. Do rizikovej skupiny patria právnici, učiteľia, architekti. Klesne aj dopyt po pracovníkoch potravinárskeho priemyslu a výrobné sféry. Naopak, zamestnanosť v stavebníctve sa má do roku 2030 zvýšiť o 12%. UI začne časom výrazne ovplyvňovať rast produktivity práce.

Svetová banka vyrátala, že UI v najbližších piatich rokoch spôsobí zmenu takmer štvrtiny pracovných miest vo svete.

-r-

Na zamyslenie:

**Slobodu utláčateľ nikdy nedá sám od seba.
Musí byť požadovaná utláčanými.**

Martin Luther King Jr.

„39 sekúnd a mat“

Nedávno sa po sociálnych sieťach šírila informácia – akoby prezident Nikaraguy podpísal výnos o umiestnení ruskej vojenskej základne s jadrovými raketami u nich.

Keďže dokumenty o tom neexistujú, experti sa nazdávajú, že „zrejme to bola úmyselná kačica, aby zistila reakciu, ak sa takáto informácia nasadí do pripravenej pôdy“.

Američania si vyrátali, že nová hypersonická raketa „Cirkon“ letí rýchlosťou 11 tisíc km/hod. a vzdialenosť z Kuby

do USA je len 180 km. V podstate je tak zničenie akéhokoľvek bodu v USA otázkou minút a Washingtonu 39 sekúnd (podľa výpočtov The National Interest).

„Momentálne sa nedá predpovedať, aké rakety Rusko mieni určite rozmiestniť na Kube, v Nikaraguy alebo, možno, vo

Venezuele,“ píše analytici NI. Zároveň dodávajú, že „najpravdepodobnejšie to bude Kuba,“ – vraj sa to stane „pre Američanov pripomienkou o Karibskej kríze, keď USA začali počúvať argumenty ZSSR a naopak.“ – r –

Havajčania sa chcú odčleniť od USA

Britské noviny Guardian píše, že „boj pôvodných Havajčanov za suverenitu sa zostril po augustových lesných požiaroch, ktoré spálili západný Maui.“

Aktivisti pôvodných obyvateľov tvrdia, že obnova Havaja, ako sebestačného ostrovného štátu je jediným spôsobom, ako ho zachovať pre svoje deti a vnukov,“ hovorí sa v článku. – r –

Sarmat a panika v USA

Jeden ruský strategický raketový komplex, vyše 200-tonový Sarmat je „potenciálne schopný zničiť územie, ktoré je väčšie ako Francúzsko alebo Texas,“ napísal americký časopis Military Watch Magazine.

Autor článku zdôraznil, že zaradenie „Sarmatu“ do výzbro-

je ešte zvýraznilo prevahu Ruska nad USA v potenciály ich strategických pozemných síl. Vraj to má súvis s tým, že americký arzenál medzikontinentálnych balistických rakiet je najstarší a vo svete najmenej dokonalý.

Autor pri tom cituje Putina, ktorý sa nechal počuť, že nový kom-

plex má vysoké takticko-technické charakteristiky a je schopný preraziť všetky súčasné protiraketové obrany. Zdôraznil, že „Sarmat“ nemá vo svete žiadne analógie a ešte dlho ich nebude mať.

Pre Slovensko a Európu má táto správa aj pozitívnu hodnotu – nikto si už nedovolí zaútočiť proti Rusom na Ukrajinu a tamojšia vojna sa tak asi čoskoro skončí. – r –

Odhalená slabina USA

Konflikt na Ukrajine poukázal na pomalé tempo výroby výzbroje v USA, čo je ich hlavnou zraniteľnosťou, uviedol cez Twitter zakladateľ spoločnosti SpaceX Elon Musk.

„Pri každom konkrétnom konflikte treba poze-

rať na počty bojových jednotiek v pomere k počtom strát. Vojenská zraniteľnosť USA v prvom rade súvisí s pomalým tempom výroby, čo vidíme na Ukrajine.“

Podľa Wall Street Journal sú americkí činitelia znepokojení vyčerpaním vojenských zásob kvôli ich dodávkam Kyjevu. – r –

Sýrska vláda dôrazne žiada, aby americké okupačné vojská opustili územie Sýrie

Jednou z bolestivých rán svetovej spoločnosti je Sýria, kde sa nezákonne nachádzajú vojská Turecka a USA. Americkí vojaci navyše bezočivo kradnú ropu – a to pred očami celého svetového spoločenstva.

Sýrske médiá prízvukujú, že najvyšší domáci predstavitelia opakovane upozorňovali svetové spoločenstvo na zločiny páchané Američanmi na území Sýrie. Zdôrazňovali, že vojenská prítomnosť USA v republike je nezákonná, pretože Sý-

ria o ňu nežiadala, a je zameraná na podporu činnosti teroristických skupín, na oslabenie sýrskeho štátu a na zabránenie dosiahnutia akéhokoľvek riešenia sýrskeho problému.

Podľa sýrskych predstaviteľov, Spojené štáty udržiavajú svoju prítomnosť v oblasti Al-Tanf na križovatke hraníc Sýrie, Iraku a Jordánska, aby zabránili rozvoju spolupráce medzi týmito krajinami a zmenili oblasť na pevnosť teroristov. – r –

USA nezačnú v roku 2024 otvorenú vojnu s Ruskom

A to preto, že americkí generáli sú si vedomí, že v nej nemôžu zvíťaziť, povedal na kanále U.S. Tour of Duty bývalý spravodajský dôstojník US námornej pechoty Scott Ritter.

Takto okomentoval nedávne vyjadrenie známeho amerického novinára Tuckera Carlsona o tom, že USA spustia na budúci rok horúcu fázu vojny s Ruskom.

„Predpokladom tvojej tézy je prípustnosť toho, že doká-

žeme zvíťaziť. My však nedokážeme vyhrať vojnu s Ruskom ani konvenčnými, ani jadrovými zbraňami. A vôbec nie je dôležité, čo pre to budeme robiť. Preto je hlúpe čo i len hovoriť o samej možnosti horúcej vojny,“ dodal.

„Ktorý generál sa pod to podpíše? Ty rozumieš vojne, Tucker? (...) Nebudeme mať horúcu vojnu, pretože generáli vedia, že v nej nedokážeme zvíťaziť. Oni nie sú samovrahovia,“ zdôraznil Scott Ritter. – r –

Bomba z Dilí: „Západ kapituloval pred Putinom!“

Tak to vidí list Business Insider, ktorý to posudzuje na základe výslednej deklarácie samitu G20.

„Členovia G20 totiž súhlasili nazývať vpád Ruska na Ukrajinu „vojnou na Ukrajinu“ a nie „vojnou proti Ukrajine“, píše BI.

Podľa autora článku Charlesa Davisa Západ fakticky priznal ruskú pozíciu, podľa ktorej je kyjevský

režim nelegitímny kvôli štátnemu prevratu v roku 2014, z čoho logicky vyplýva, že samotná Ukrajina je umelou konštrukciou.

Moskve sa teda podarilo znáčiť záverečnú deklaráciu, v ktorej sa namiesto „vojenskej činnosti“ pro-

ti Ukrajine jednoducho spomínajú tanky, drony, stovky tisíc ruských vojakov, nachádzajúcich sa na území štátu, ktorý, podľa Moskvy nemá existovať v súčasnom tvare.

Polovica účastníkov organizácie G20 odmietla traktovať udalosť na Ukrajine spôsobom, ktorý vyjadruje záujem Západu. – r –

Čo píšete o (proti)fašizme iní?

■ Bidena prichytili s „nacistickým“ heslom

V sociálnej sieti X si všimli, že komentár amerického prezidenta Joe Bidena, venovaný samitu G20, sa podobá na heslo nacistického Nemecka.

„Jedna Zem. Jedna rodina. Jedna budúcnosť. Práve tomu je venovaný terajší samit G20,“ napísal Biden na svojej stránke, čo sa podobá na nacistické heslo z 1930-tych rokov „Jeden národ, jedna ríša, jeden fuhrer... viac sa snaž,“ napísal futureverse.fluf. Iní k tomu napísali, že Biden „znevažuje Ameriku“. A istý čitateľ pod značkou Buzz Patterson sa Bidena opýtal: „Máte na mysli jeden svetový poriadok“ a ďalší „jednu svetovú vládu“? – r –

■ Druhá svetová sa ešte neskončila...

...tvrdí poslanec Štátnej Dumy RF za krymský región Michail Šeremet a bude dovtedy, kým budú na Ukrajine vládnúť kolaboranti a ideoví nasledovníci fašizmu.

Zareagoval tak na tajomníka ukrajinskej rady národnej bezpečnosti a obrany Alekseja Danilova, ktorý tvrdí, že tretia svetová vojna „vstúpila do tretej fázy“.

„Kyjevský nacistický režim sa pokúša skryť za plentou a vyhlásiť tretiu svetovú vojnu, lenže dokončená nie je ani Druhá svetová, pretože nie je dorazená fašistická špina, kolaboranti a ideoví nasledovníci fašizmu, ktorí zachvátili moc na Ukrajine,“ povedal. Podľa ria.ru, 6. 9. 2023

■ Jan Campbell: Genocída na pokračovanie

Autorom pojmu genocída je poľský právnik židovského pôvodu Rafael Lemkin (1900–1959). Na právnej koncepcii začal pracovať už v 1920-tych rokoch v rámci štúdia prípadov masového násillia nad kresťanmi v Osmanskej ríši počas prvej svetovej vojny.

Prvý Lemkinov návrh právnej koncepcie postihovania masového násillia zaznel v roku 1933 na konferencii v Madride (vtedy pod pojmom barbarstvo), symbolicky v rovnakom roku, kedy sa A. Hitler v Nemecku chopil moci. Lemkin však medzi delegátmi konferencie nenašiel podporu.

Až v roku 1948 sa skupine právnikov a aktivistov okolo Rafaela Lemkina podarilo presadiť prijatie medzinárodnej Dohody o zabránení a trestaní zločinov genocídy. Bola to vôbec prvá medzinárodná ľudskoprávna dohoda. V nasledujúcich desaťročiach ju ratifikovalo 152 krajín (k júnu 2019), ktoré zahrnuli zločin genocídy do svojich právnych systémov.

Podľa Dohody o zabránení a trestaní zločinov genocídy, genocída predstavuje zločin spáchaný v úmysle zničiť úplne alebo čiastočne niektorú národnú, etnickú, rasovú alebo náboženskú skupinu ako takú.

Dohoda vymedzuje konkrétne činy, ktoré vedú ku spáchaniu genocídy: 1) usmrtenie príslušníkov takejto skupiny, 2) spôsobenie ťažkých telesných ublížení alebo duševných porúch členov takejto skupiny, 3) úmyselné uvedenie ktorejkoľvek skupiny do takých životných podmienok, ktoré majú spôsobiť jej úplné alebo čiastočné fyzické zničenie, 4) opatrenie smerujúce k tomu, aby sa v takejto skupine bránilo rodeniu detí a 5) násilné preradenie detí z jednej skupiny do inej.

Za trestný čin je považované spolčenie, pokus, priame a verejné podnecovanie na spáchanie genocídy a účasť v genocíde.

Zločin genocídy sa stal súčasťou tzv. Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu, ktorý vznikol v roku 2002. Ako stály súdny dvor so sídlom v Haagu stíha páchatel'ov genocídy, zločinov proti ľudskosti, vojnových zločinov a od roku 2010 aj zločinov agresie. Definícia genocídy podľa Dohody o zabránení a trestaní zločinov genocídy a Rímskeho štatútu je východiskovou aj pre systematické skúmanie pôvodu, príčin a dôsledkov genocídneho konania v rámci medzinárodného odboru štúdií genocíd.

Odbor vznikol v 1980-tych rokoch v anglosaskom akademickom prostredí. V súčasnosti je reprezentovaný Medzinárodnou asociáciou odborníkov na genocídu (International Association of Genocide Scholars). Ceske-novinky.cz, 3. 9. 2023, výňatok

■ V Číne si cenia vklad ZSSR do víťazstva nad Japonskom

V Číne si cenia a nikdy nezabudnú na vklad Sovietskeho zväzu do rozdrvenia militaristického Japonska, vyhlásil vojenský atašé pri veľvyslanectve Číny v Moskve genmjr. Kuj Jan-wej. V prejave pri príležitosti 78. výročia víťazstva nad Japonskom uviedol, že počet padlých a ranených Číňanov pri bojoch s Japonskom dosiahol 35 miliónov ľudí a aj podľa počtu týchto obeť čínsky národ mal podstatný podiel na víťazstve v 2. sv. vojne.

Ria.ru z 2. 9. 2023, výňatok

(Pokračovanie na str. 7)

55. výročie internacionálnej okupácie

Okupáciu Československa (ČSSR) vojskami Varšavskej zmluvy si musíme aktívne pripomínať, aby nás historická pamäť nezrádzala a nevedla k chybným úsudkom. Na sociálnej sieti na to poukázala prezidentka SR Zuzana Čaputová pri príležitosti 55. výročia okupácie.

Tragédia Československa v auguste 1968 spočívala v presvedčení vtedajších (pôvodom nerských) sovietskych vládcov v Kremli a komu-

nistov v spojeneckých štátoch, že môžu zabrániť vtedajšiemu vývoju v ČSSR.

Vo svete, v ktorom žijeme, podľa Z. Čaputovej nie je dovolené, aby cudzie vojská pošliapali slobodu na základe pochybného pozývacieho listu. Upozornila na to, že o slobodu sa môžeme pripraviť iba sami, ak ju nebudeme ochraňovať a prestaneme si ju vážiť. V takom prípade nám podľa nej hrozí dlhá a bolestivá cesta naspäť. -r-

82 rokov od nariadenia o právnom postavení Židov

Dňa 9. septembra 1941 vydala vláda SR nariadenie č. 198/1941 Slov.z. o právnom postavení Židov – tzv. Židovský kódex.

Obsahoval 270 paragrafov a vo veľkej miere prevzal mnohé antisemitské normy, ktoré na území Slovenska vychádzali od roku 1940, inšpirované a prevzaté od tzv. Norimberských zákonov v Nemecku z roku 1935.

Počas pietnej spomienky na Rybnom námestí v Bratislave 11. 9. 2023 prezidentka SR Zuzana Čaputová podtrhla, že prijatie židovského kódexu na Slovensku bolo predzvesťou deportácií Židov a že Tisov režim sa tým prihlásil na stranu fašistického Nemecka. Podotkla, že hoci sa učíme o histórii, niektorí politici odmietajú odsúdiť zločiny vtedajšieho režimu, prekrúcajú dejiny aj význam slov.

-r-

Ach, Bože, máme si zaplakať?

Pred 79. výročím SNP ktosi organizoval podpisovú akciu „Podakovanie občanov SR spojencom SNP a odsúdenie fašistických represálií“.

V texte sa hovorí, že „my dole podpísaní občania SR, sa touto cestou chceme hrdo prihlásiť k SNP, ktoré sa začalo 29. augusta 1944, ako obrana Slovákov pred nemeckými okupačnými jednotkami (agresorom), zároveň sme vyjadrili aj náš postoj ku kolaborantom a to autoritatívnej vláde na čele s Jozefom Tisom. Týmto sme sa ako národ zaradili k víťazným štátom druhej svetovej vojny.

Náš boj proti agresorovi a kolaborantom vtedy podporili leteckými dodávkami aj naši spojenci a to v podobe zbraní...“ A ďalej text hovorí koľko akej výzbroje a munície nám poskytol ZSSR a koľko USA.

Aj môj podpis je pri tomto vyhlásení, ale hneď som si položil otázku. Prečo asi autori tejto podpisovej akcie nespomínajú celú pravdu? Prečo úplne neďakujeme Sovietom za pomoc a prečo tiež „úplne neďakujeme“ za pomoc aj Angličanom?

Sovietom za to, že na podporu SNP spustili celú Karpatsko-dukliansku operáciu, ktorá by sa inak nekonala. A Angličanom zase patrí „vdaka“ za to, že nepustili čs. letcov na pomoc SNP, hoci tí sa priam trhali do boja za SNP, na čo máme dostatok dôkazov a aj priamych svedectiev.

Prosím vás, začneme si už hovoriť celú pravdu! Veď 2. sv. vojna odhalila nielen skutočný vzťah Sovietov voči nám, ale aj skutočnú „dobrotu“ Anglosasov voči nám!

Vladimír Mikunda

Z príhovoru primátora mesta Poltár Petra Sitora 30. 8. 2023

„I napriek tomu, že ľudia v uliciach po celom Slovensku i vo svete volali po mieri, stále sa nedočkali. Hlas ľudu ostal nevy počutý. Možno by tomu nebolo tak, keby medzi nami neboli politici, podľa ktorých je možné zastaviť vojnu dodávaním zbraní. Ja ale verím, že títo politici čoskoro zistia, aký názor na ich politiku vojny má náš národ, že nechceme opäť vojnu, strach a obavy z toho, čo príde, že nechceme, aby sa šliapalo po odkaze tých, ktorí obetovali vlastné životy a že si nedáme mocnostiam vziať nádej na našu nezávislosť.“

...preto sa opäť nedajme zatahnuť do hry druhých a v septembri povedzme politickým stranám, podporujúcim vojnu, jasné nie.

...ešte nedávno sme drvivá väčšina občanov Slovenska boli štekajúce psy, fašisti, psychopati, dezoláti, doslova nás selektovali na žiadúcich a nežiadúcich, podobne ako za čias fašistickej garnitúry, a bývalý minister obrany Nad', ktorý, ako si určite dobre pamätáte, nazval 13. januá-

ra tohto roku pri pripomenutí oslobodenia mesta Poltár prítomných háved'ou.

Na tieto spôsoby väčšina občanov mesta Poltár, vrátane mňa, nikdy tomuto politickému mrzákovi nezabudneme. Pre túto osobu mám z tohto miesta preto jasný a verejný odkaz: Pre hlupáka každý hlupák, pre psychopata každý psychopata a pre háved', každý háved'ou.

Dost' bolo antislovenských politikov!“ -r-

Ad článok „Tvrdá reakcia...“,

uverejnený v Bojovníkovi č. 8/2023 na str. 7

Po doručení nám členskej legitimácie SZPB pre pána Petra Pukana sme zisťovali, kto to je a ktorá naša ZO SZPB ho prijala za člena.

Z našich 15 organizácií ho za člena neprijala žiadna. Preto sme s tajomníčkou Annou Zabákovou prezreli zápisy a uznesenia z rokovania nášho Predsedníctva ObIV SZPB za r.2022–2023. V žiadnom doklade nie je uvedené, že sme potvrdili členstvo pána Petra Pukana.

Túto skutočnosť sme oznámili J. Ťažkému – vtedajšiemu podpredsedi ÚR SZPB a vedúcemu koordinačného oddelenia Kancelárie ÚR SZPB, ktoré za vystavenie legitimácie SZPB a jej zaslanie ZO SZPB zodpovedá. Dostali sme pokyn legitimáciu nevydávať. Od tej doby je legitimácia u nás a nikto sa na to z vedenia Zväzu už neozval. Ak do toho nerátam vyjadrenie M. Krnu na sociálnych sieťach a L. Dubeňa v Bojovníkovi.

Pán Dubeň, porušil som svojim konaním v tejto veci Stanovy SZPB?

Jozef Havel – člen ÚR SZPB a predseda ObIV SZPB Nitra

Neformálne stretnutie v Ostrihome

Predstavitelia antifašistických lídrov Maďarska, Česka a Slovenska sa zišli na neformálnom zasadnutí 6. septembra 2023 v Ostrihome.

Podujatie zvolal prezident FIR-u a predseda MEASZ-u Vilmos Hanti, za ČSBS sa rokovania zúčastnil predseda ÚV Jaroslav Vodička a za SZPB predseda SZPB Viliam Longauer. Prítomný bol aj tajomník MEASZ-u Zoltán Radócz.

Keďže spolupráca Vyšehradskej štvorky sa rozpadla, líd-

ri jednotlivých antifašistických zväzov vytvorili V3 a spoločne vyhlásili, že úspešná spolupráca medzi krajinami je možná len v duchu antifašistických hodnôt. Hľadali riešenia ako si môžu pomôcť a navzájom posilniť spoluprácu, keďže politické prostredie v jednotlivých krajinách nie je naklonené k ich činnosti.

Spoločne položili veniec na pamätnú tabuľu bývalého starostu Ostrihomu Dr. Jenő Etlera, ktorý v rokoch 1941 až 1945 pomáhal poľským utečencom a prenasledovaným Židom.

Slavomír Hrivnák

„Brat za brata“ u V. Strmeňa. My nezabúdame!

– Vážený pán Strmeň, pred osemnástimi rokmi malá skupinka mladých chlapcov zobrali motorky a začali chodiť na pamätníky. Kvôli tomu, aby sme si uctievali pamiatku na takých hrdinov, ako ste aj vy.

Dnes sme si považovali za povinnosť prísť na začiatku tejto jazdy najprv za vami, ako za hrdinom SNP. S čistým srdcom vám vieme všetci povedať, že už nás je viac, ako 70-tisíc na Slovensku a že na vašu pamiatku, spomienku, hrdinské činy nezabudneme.

Budeme sa snažiť, aby stále naša jazda začínala u hrdinov, ako ste vy, a končila na Dukle, kde boli najťažšie boje počas 2. sv. vojny na území Československa.

Pán Strmeň, za všetkých 70-tisíc ľudí na Slovensku, vám zo srdca ďakujeme, prajeme pevné zdravie a verte, že váš odkaz nikdy nezomrie a zostane tu naveky.

Video: https://www.facebook.com/watch/?v=1691661338020497&extid=NS-UNK-UNK-UNK-AN_GK0T-GK1C&mibextid=2Rb1fb&ref=sharing

Upozornenie

Situácia sa nám v redakcii začína postupne normalizovať a preto opäť prechádzame len na jednu elektronickú adresu. A to: bojovnik@szpb.sk

Oznam

Dňom 12. 9. 2023 bolo zatvorené veľvyslanectvo Bieloruska na Slovensku.

Cez koho budeme získavať informácie o pôsobení slovenských partizánov na území Bieloruska, ešte len zistíme. -r-

SR si pripomenula Európsky deň spomienky na obeť stalinizmu a nacizmu

Tento deň, ktorý je známy aj ako Medzinárodný deň čiernej stuhy, pripadá na 23. august. Prvýkrát si ho obyvatelia európskeho kontinentu pripomínali v roku 2009.

Zrodil sa z iniciatívy skupiny poslancov EP z roku 2008 a Európsky parlament o tom

rozhodol 2. apríla 2009 uznesením s názvom Svedomie Európy a totalitarizmus. Pripomenuli, že masové deportácie, vraždenie a zotročovanie stalinizmom a nacizmom sa radia medzi vojnové zločiny a zločiny proti ľudskosti a sú nepremlčateľné.

Práve 23. augusta 1939 uzatvorili

v Moskve komunistický Sovietsky zväz a nacistické Nemecko pakt Molotov-Ribbentrop. Je zaujímavé, že práve túto zmluvu si zvolil EP do názvu svojho dňa, hoci ZSSR bol až posledným z európskych štátov, ktorý uzavrel šnúru obdobných zmlúv európskych štátov s nacistickým Nemeckom.

Prvou bola Nemecko-poľská zmluva o neútočení, tzv. Pakt Pilsudski-Hitler (po nemecky Erklärung zwischen Deutschland und Polen über den Verzicht auf Gewaltanwendung, po poľsky Deklaracja między Polską a Niemcami o niestosowaniu przemocy) už 26. 1. 1934 v Berlíne. -r-

Odhalenie špecialistu – prečo je západná technika rýchlo ničená?

Špecialista ruského rádioelektronického priestoru na záporožskom smere (hlavný smer ukrajinského protiútok) tvrdí, že západná obrnená technika býva často zničená, lebo má odmontovanú štandardnú spojovaciu výbavu.

„Západná strana nedôveruje ukrajinským vojakom a pred vyslaním svojich obrnencov na ukrajinský front z nich demontuje (BVP Bradley, tankov Leopard...) štandardné spojovacie prostriedky

a nahrádza ich prenosnými rádiostanicami, najčastejšie typu Motorola,“ tvrdí ruský špecialista.

Západní kurátori sa, podľa neho, vraj obávajú, že ak sú vojenské západné spojovacie prostriedky zachvátené Rusmi, tí z nich vytiažia úplný prístup k algoritmu šifier...

Takto majú ukrajinskí vojaci len nevelký okruh dosahu, čo umožňuje rýchlejšie a spoľahlivejšie ich dorážať, dodáva ruský vojak. – r –

Tu a teraz ONLINE s Jánom Čarnogurským o Ukrajine

„Od výsledku vojny na Ukrajine mnohé závisí, samozrejme aj na Slovensku,“ povedal na začiatku v rozhovore s moderátorom Rastom Ekkertom bývalý predseda vlády SR J. Čarnogurský.

„V americkom časopise Foreign Policy uverejnila článok bývalá poradkyňa amerického prezidenta Fiona Hillová, ktorá pracovala v národnej bezpečnostnej rade USA, a bolo to o tom, ako prebiehali a dopadli rokovania v Istanbuli v marci a apríli minulého roka.

Rusi a Ukrajinci sa tam, vlastne, dohodli na ukončení vojny a dohodli sa tak, že Ukrajina by zostala územne celá, s výnimkou Krymu. Iba do ústavy by sa zakotvilo, že bude neutrálna, zaviazala by sa nejakým právne záväzným spôsobom, že nevstúpi do NATO a že vnútroštátne poskytne úplne bežné práva rusky hovoriacemu obyvateľstvu Ukrajiny.

Obe delegácie to podpísali, išlo to do Kyje-

va. No Kyjev to dal na kontrolu do Washingtonu a Londýna. Prezident J. Biden a vtedajší predseda vlády B. Johnson to neschválili! A, kvázi, veľmi dôrazne odporučili prezidentovi V. Zelenskému, aby to nepodpísal. A on to nepodpísal!

No a vtedy Biden a Johnson Zelenskému sľúbili, že pomôžu Ukrajine vyhrať vojnu a potom, že ju budú podporovať ekonomicky, mediálne...

Čiže, táto vojna sa mohla skončiť pred vyše rokom, pričom spôsobom, ktorý bol pre Ukrajinu veľmi prijateľný...“ podtrhol Ján Čarnogurský a zdôraznil, že keď Ukrajina skončí túto vojnu, už to nebude za takých priaznivých podmienok, aké zaručovala dohoda z Istanbulu.

„No a práve toto napísala bývalá poradkyňa viacerých amerických prezidentov,“ dodal Ján Čarnogurský. – r –

V. Mikunda

Kolko stojí Ukrajinu 1 deň boja?

Prezradil to nedávno odídený minister obrany Aleksej Reznikov. Vraj je to 100 miliónov USD.

A. Reznikov odišiel z postu tesne pred odvolaním kvôli značným korupčným škandálom, do ktorých mal byť tiež zapojený.

Podľa EADaily, 4. 9. 2023

Prečo Putin ešte nerozdrvil Ukrajinu?

Čo na to povedal na konci augusta bývalý poradca šéfa Pentagonu plk. Douglas Macgregor pre Waynee Dupree Podcast?

„Rusi majú v zálohe tristo tisíc vojakov, ktorých stále nepoužili, tisíce rakiet a delostreleckých granátov. Majú všetko, aby rozdrvil Ukrajinu. Ľudia sa pýtajú, ak je to pravda, prečo to Putin doposiaľ neurobil? Ja vám odpoviem: pretože on vidí v Ukrajincoch pravoslávnych kresťanov – rovnakých, akí sú aj jeho ľudia. On ich nechce zabíjať. Toto nikdy nepochopia ľudia, ktorí sú ovládaní propagandou, tvrdiacou, že Putin je zlo,“ zdôraznil americký expert. – r –

Niet nádeje, tvrdí francúzsky generál

Protiútok Ruska ukončí ukrajinský konflikt na podmienkach Moskvy, uviedol francúzsky generál Dominique Delawarde v ruskej televízii Solovjov LIVE.

„Pre Ukrajinu niet nijakej nádeje... očakáva sa protiútok Ruska. Myslím si, že v istom momente ho zbadáme a to ukončí túto vojnu na podmienkach Moskvy,“ podtrhol.

Poznamenal tiež, že tento konflikt neprebíha len na bojovom poli, ale aj v politike a ekonomike. A v geopolitickej oblasti je do neho zapojený celý svet. – r –

– r –

Stoltenberg mlčaním potvrdil pol milióna padlých

Generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg ignoroval otázku poslankyne EP Clare Daly z Írska, čím fakticky potvrdil, že Ukrajina už vo vojenskom konflikte stratila pol milióna vojakov, vyhlásil Jan Gagin, hlava DLR.

„Táto chladnokrvnosť hovorí o tom, že niekto úmyselne čistí územie Ukrajiny od jej obyvateľstva pre niekoho alebo na niečo – počkáme, uvidíme,“ podtrhol.

Otázka poslankyne spočívala v tom,

že považuje za nepravdu slová generálneho tajomníka, že Ukrajina postupne dobýva územie. A že tam už padlo pol milióna vojakov, že Ukrajina už povoláva aj ľudí so zdravotným obmedzením...

Reakcia Stoltenberga bola na to naozaj veľavravná: „nikto nikdy nehovoril, že bude ľahko“ a taktiež, že „od samotného začiatku bolo jasné, že to bude krvavá a zložitá protiofenzíva“. – r –

– r –

Bývalý veliteľ skupiny vojsk v Čečensku Konstantin Pulikovskij: „Ak naše deti bojujú, znamená to, že niečo sme urobili zle“

Bola Veľká vlastenecká vojna a všetko bolo jasné – nepriateľ sedí v Berlíne. Kým nedobijeme Berlín, kým nezničíme Hitlera a jeho okolie, vojna sa neskončí. Bol cieľ, ktorý poznali všetci naši sovietski ľudia: civilisti, deti a dospelí, všetci obsadili Berlín. Bol by som rád, keby sme aj my mali nejaký cieľ. Čo by sme mali zabráť, zničiť, aby nebolo len víťazstvo, aby už nebola vojna. Ukazuje sa, že na víťazstvo to nestačí.

Keď zomrel môj najstarší syn, zavolať mi otec, frontový vojak, plukovník v zálohe, a vyjadril mi sústrasť. Mal 90 rokov. A povedal:

„Synu, my frontoví vojaci sme vojnu nedokončili. Keď sme 9. mája v Nemecku zažili Deň víťazstva, boli sme takí šťastní, mysleli sme si, že to je koniec, že už nebude žiadna vojna. A teraz ty – môj syn – bojuješ. Môj vnuk zomiera. My sme vojnu neukončili, my sme niekoho nedorazili. My veteráni sa teraz schádzame a rozprávame sa len o tejto téme. Ak naše deti bojujú, znamená to, že sme niečo urobili zle. Niečo sme nedokončili. A mali sme to urobiť.“ Naozaj chcem, aby sme to dokončili. Aby naše deti nebojovali.

AM 8. 9. 2023, výňatok

V Nemecku „náhodne“ vyzradili „tajomstvo“

Staré tanky Leopard 1, ktoré Západ dodáva Ukrajine, sú v podstate „šrotom“, vyhlásil v besede so SRF predseda Nemeckej vojensko-politickej spoločnosti Ralph Thiele.

Uviedol pri tom, že tieto „obrnence“ sú stále vhodné na používanie, aj keď majú slabšiu pancierovú ochranu a omnoho niž-

šiu presnosť streľby v porovnaní so súčasnými tankami. Obnova bojovosnosti týchto tankov môže trvať až deväť mesiacov.

Keď sa ho opýtali, či môže „s iróniou povedať, že Západ dodáva Ukrajine šrot,“ tak odvetil. „Ak hovoriť ironicky, tak áno...“ – r –

– r –

Leopard 1

Rozšifrujme Blinkena!

Štátny tajomník USA Anthony Blinken po dvojdnovej návšteve Kyjeva vyhlásil, že Ukrajina vybojovala späť vyše 50 % územia obsadených Ruskom, že tzv. protiofenzíva bola úspešná...

Poradca hlavy DLR Jan Gagin to vidí inak. „Sú tu dve vysvetlenia: alebo si Blinken spolu so Zelenským dali drogu... alebo USA spoznali, že financovať Ukrajinu znamená to isté, ako hádzať peniaze do čiernej diery.“

Ďalej vysvetlil, že USA už mohli pochopiť, že „žiadnych efektívnych posunov a výsledkov niet, čiže už niet zmyslu ďalej financovať Ukrajinu a túto vojnu“.

„Aby odišli pekne so slávou, stačí im len povedať, že ciele boli dosiahnuté, že 50 % územia Ukrajiny bolo vybojovaných späť a pri tom môžu začať znižovať samotnú vojenskú pomoc...“

Slovenskajskra.sk, 9. 9. 2023

Zvolenské 79. výročie SNP bolo velebením mieru!

(Dokončenie zo str. 1)

cisti a fašisti spolu so slovenskými prisluhovačmi, dnes sa o to isté, ale už s novými a len zdanlivo skrytými metódami a tvármi usilujú novodobí janičiari.

Preto sa zo zvolenskej tribúny do všetkých kútov Slovenska niesol odkaz, že SNP bolo a musí zostať symbolom za sociálne spravodlivý rozvoj Slovenska, za obnovu do krajnosti sprofanovanej súčasnej „demokracie“ v našej krajine. SZPB k tomu prispeje posilňovaním národnej hrdosti a zjednocovaním spoločnosti na základe objektívnej dejinnej pravdy o našom národnom vzopretí sa silám nemeckého fašizmu, nacizmu a genocídy.

Možno bolo treba byť ešte ostrejší!

Keď predseda SZPB V. Longauer informoval zhromaždenie, že „spolupodielame sa na spoločenskej atmosfére zjednocovania a nie rozdeľovania našich spoluobčanov,“ žiadalo sa mi okamžite zvolať, že značná časť súčasnej politickej elity na Slovensku je voči tomu akoby až hluchá a slepá.

Ba čo viac, niektoré sily nás priamo odstrihávajú nielen od ústredných osláv SNP, ale aj od pamiatky a historickej pravdy našich predchodcov, povstaleckých vojakov, partizánov a odbojových organizátorov. Zdôrazňujem slovo „odstri-

hávania od osláv“, pretože napr. v hlavnom meste Bratislave, sa toto odstrihávanie začalo práve v tomto roku.

Kto bol prvý, čo nás odstrihol od SNP?

Zrejme to bol bratislavský primátor Matúš Vallo, keď po svojom nástupe do úradu v roku 2018 otvorene, napriek nesúhlasu vyjadrovanému protifašistickými odbojármi z celého Slovenska, podujal sa odstrihnúť časť bratislavskému Námestiu SNP. Potom bolo chvíľu ticho, asi aby to slovenská verejnosť strávila.

Po parlamentných voľbách v roku 2020 nastalo ďalšie kolo. Spočívalo v odobratí účastníkom a potomkom účastníkov slovenského 2. odboja jeho svätyne, Múzea SNP, a podriadenie ho Ministerstvu obrany SR. Teda armáde, ktorá bola len jednou z výkonných zložiek povstaleckých síl v SNP 1944. Vtedajšiemu ministrovi obrany SR Jaroslavovi Naďovi to slovenskí protifašistickí odbojármi nikdy nezabudnú! A nezabudnú to ani tomu, kto to niekedy napraviť!

Naďovi to možno uľahčil aj bývalý riaditeľ Múzea SNP Stanislav Mičev, ktorý namiesto toho, aby pracoval na posilňovaní dejinnej pravdy, dal sa na politickú dráhu a začal drobiť ľavicové odbojárske sily. Stal sa v našom protifašistickom priestore akýmsi slovenským

Quislingom, a pravičiari mu to potom riadne zráтали.

Tretie kolo odstrihávania nášho Zväzu od dejín protifašistického odboja sme zažili minulý rok, konkrétne v čase 78. výročia SNP, kedy bol SZPB z ich osláv na niektorých miestach odstrihnutý zásadne! A to až tak, že jeho predstaviteľom bolo upreté právo čo i len prehovoriť počas týchto slávností.

Preto na oslavách zaznelo veľa klamstiev a falzifikácií. Výkladnou skriňou toho bola určite bratislavská mestská časť Petržalka, kde podujatie moderovala riaditeľka spoločnosti Post Bellum Sandra Polovková. Tá vychádzala z naratívu, že SNP bolo porazené!

Bratislavčanom tak nenápadne pripomenula, ako sa ich 7–8-tisícová „odvážna“ vojenská posádka nechala odzbrojiť tisíce Nemcov zo skupiny Schill.

O druhú rečnícku tému vo Zvolene...

...sa postarali hlavní organizátori celoslovenských verejných osláv 79. výročia SNP, politici za stranu Smer – SD. Ľudovo ju môžeme nazvať vzhľadom súčasnej „vládnej slovenskej moci k plebsu“.

Keď podpredseda NR SR Juraj Blanár prečítal správu TASR, že čelní predstavitelia SR sa v tento deň neprihovoria svojim občanom, položil si pred burácajúcimi tisícami ľudí rečnícku otázku: „Čoho sa boja? Čoho...? Boja sa názoru vás, od ktorých pochádza moc?“

Podpredseda Smeru – SD Ladislav Kamenický poukázal na ďalšiu nedemokratickú stránku nacizmu a fašizmu. Že vládnuci režim sa tak bojí svojich občanov, že „potláča pravdu tým, že ľuďom zatvára ústa,“ čo sme, mimochodom, nedávno tiež všetci zažili, čo už klamať. „My nechceme, aby nám na Sloven-

Robert Fico sa verejne poďakoval SZPB za prácu, ktorú robí.

sku niekto vymýval mozgy,“ dodal L. Kamenický.

S veľmi ostrými slovami sa zhromaždeniu prihovoriť L. Blaha, keď poukázal na to, že naši predkovia síce porazili hnedý fašizmus, ale fašizmus sa k nám vracia. „Obliekol si dúhové farby, obliekol si ružové farby, dnes tu máme liberálny fašizmus a musíme ho poraziť!“ A burácajúci dav vyzval vojenským príkazom generála Jána Goliana: „30. septembra začneme s vystáňovaním novodobých fašistov!“

Slávnostnému zhromaždeniu sa ešte prihovoriť: predseda ČSBS Jaroslav Vodička, podpredseda Smeru – SD Richard Takáč, predseda hnutia Socialisti.sk Artur Bekmatov a podpredseda strany Smer – SD Erik Kaľniák, ktorý vyslovil verejný prísľub, že ak bude Smer – SD po parlamentných voľbách vo vláde, „vrátime oslavám SNP všetku slávu a úctu, ktorú si zaslúžia!“

Na záver sa prihovoriť Robert Fico

A začal hned zostra. Skritizoval vládny galavečer, kam si vládni predstavitelia za peniaze daňových poplatníkov pozvali „len svojich ľudí“.

Podľakoval sa sovietskym ľuďom za oslobodenie Slovenska (opomenul Rumunskú kráľovskú armádu a 1. čs. armádný zbor v ZSSR) a aj za podporu SNP. Zdôraznil pri tom, že Slovensko je slovanská kra-

jina a preto chceme mať dobré vzťahy so všetkými slovanskými štátmi, vrátane Ruska.

Bez obalu sa venoval aj súčasnej situácii na Ukrajine. „Ako je možné, že v západných médiách sa otvorene hovorí o tom, že v radoch ukrajinskej armády sú čistí fašisti? Zoberte si pluk Azov, ktorý je preukázateľne fašistický pluk. Viete čo je na Slovensku povedané? ...že sú to len nejakí uliční bitkáři z okraja spoločnosti. Ale ja som ešte nevidel uličného bitkára so samopalom a tankom alebo s delom, oni sú predsa súčasťou konkrétnej armády...!“

...kto účelovo podporuje takéto javy v roku 2023, ide proti odkazu SNP! My musíme klásť hrdzde fašizmu a nacizmu vo všetkých podobách,“ podtrhol Robert Fico.

Na záver sa opäť vrátil k téme významu SNP a zdôraznil, že „najväčším odkazom SNP je odkaz suverenity! Za ostatné tri roky nám z tej suverenity zoberali toľko, že to ani nevieme zrátať!“ A ďalej dodal, že už nie sme suverénne obrans schopní ani v letectve, ani v protivzdušnej obrane... o všetko nás obrali. „A preto hovorím jasne, ak nám dáte 30. septembra šancu, na Slovensku vznikne slovenská suverénna vláda! ...ktorá bude zložená zo slovenských suverénnych politikov a nie z predstaviteľov mimovládnych organizácií alebo médií.“

Vladimír Mikunda, snímky V. Dobrovič a autor

Veľkú spokojnosť vyjadrili s oslavami 79. výročia SNP vo Zvolene členovia a sympatizanti oblastnej organizácie SZPB z Trenčína. Foto: M. Ondráš

Nedajme si ukradnúť pravú podstatu SNP!

Kto a ako (ne)pozná, či otvorene fabuluje pravý dôvod vypuknutia SNP?

Michal Šimečka, predseda Progresívneho Slovenska: „Vzbúrili sme sa proti fašizmu, tomu svetovému aj domácejmu, kolaborantskému, a prispeli sme k jeho porážke.“ **Nepresne!**

Ondrej Ďurica, hnutie Republika: „Sme presvedčení, že pohnútky väčšiny povstalcov boli úprimné a ich odhodlanie ísť bojovať za slobodu si zasluhuje spomienku a historickú úctu.“ **Značne vedľa a vyhýbavo!**

Minister obrany SR Martin Sklenár: „SNP je pre všetkých Slovákov symbolom boja za slobodu a ľudské práva. ...účastníci Povstania sa otvorene a odhodlane vzopreli nacizmu, čím potvrdili záujem vziať osud národa do vlastných rúk.“ **Pomerne presne!**

Peter Pellegrini, predseda Hlas-SD: Poukázal na hrdinstvo ľudí, ktorí „pred 79 rokmi pochopili, že sa musia zomknúť, nájsť v sebe veľkú odvahu, mnohí uchopili do ruky zbraň a ísť bojovať za našu slobodu.“ **Pomerne presne!**

Volebná líderka strany Demokrati Andrea Leta-

novská: Výročie SNP považuje za spomienku na vzdor Slovákov proti zdanlivo nevyhnutnému zlu. „História nám dáva návod, ako sa nevzdať, ako bojovať za slobodu.“ **Trochu vedľa!**

Erika Jurinová, predsedníčka ŽSK, OEANO: „V každom čase je dôležité slobodu, demokraciu a predovšetkým ľudskosť brániť. Nie sú samozrejmosťou, ale ich cenu si najviac uvedomíme až vo chvíľach, keď cítime, že ich strácame.“ **Relatívne blízko podstaty!**

Veronika Remišová, predsedníčka Za ľudí poukázala na to, že SNP bolo o nezlomnej odvahe a hrdinstve našich predkov, ktorí sa nebáli postaviť zlu napriek tomu, že boli v menšine. **Blízko podstaty!**

Zuzana Špačeková, poverená ústredná riaditeľka kancelárie ZMOS: Združenie... vyjadrilo úctu a vďaku všetkým hrdinom SNP, ktorí sa 29. augusta 1944 so zbraňou v ruke rozhodli bojovať voči nemeckému nacizmu, okupácii a domácim kolaborantom. **Presne!**

Privátne oslavy papalášov

Banskobystričan a predseda politickej strany HLAS-SD Peter Pellegrini bol ešte mierny, keď sa vyjadril, že „tohtoročné oslavy výročia SNP boli nedôstojné“.

Primátor mesta pod Urpínom Ján Nosko sklamané a otvorenejšie kritizoval, že oslavy sa opäť niesli v podobnom duchu, ako v ostatných rokoch. Teda privátne, štýlom akejsi klubovej párty papalášov, ktorí separátne položili hneď ráno vence a potom veľkodušne uvoľnili predpoludňím areál Múzea SNP širokej verejnosti... „Koncept zvolilo ministerstvo obrany, no ide o celoslovenské oslavy, ktoré patria celému národu, všetkým ľuďom. Tí chcú, podľa mňa, počuť príhovory politikov a poznať ich názor.“

EXTRA PLUS, 30. 8. 2023, výňatok.

Keď slová „komorná atmosféra“ zakryli obavu z verejnosti

Prezidentka SR Zuzana Čaputová, predseda Národnej rady SR Boris Kollár, premiér SR Ľudovít Ódor a ďalší hostia sa zúčastnili na pietnom akte kladení vencov pri príležitosti 79. výročia SNP v B. Bystrici.

Tradičná spomienka s kladením vencov v pietnej sieni Pamätníka SNP sa uskutočnila v komornej atmosfére bez príhovorov hostí, areál Múzea SNP s celodenným sprievodným programom bol pre verejnosť otvorený až od 10.00 h.

Prezovaná správa TASR

Priateľstvo pretrváva

Regionálnych osláv 79. výročia SNP pri pamätníku Francúzskych partizánov na Zvonici pri Strečne 25. 8. 2023 sa pietneho aktu zúčastnili delegácie Francúzskeho veľvyslanectva na Slovensku, MO SR, ŽSK, MeÚ Martin a Žilina, starostovia, občania okolitých miest a obcí a politických strán a hnutí.

Veľvyslanec Francúzskeho veľvyslanectva na Slovensku Pascal Le Deunff, v príhovore vyzdvihol pomoc a podporu obyvateľov Slovenska francúzskym bojovníkom v SNP. Prípadom, že do SNP sa zapojilo približne 400 Francúzskych občanov. Z nich jedna štvrtina položila život za slobodu v SNP.

Predseda ŽSK Monika Jurinová pripomenula, že v SNP sa formovali základy demokratickej spoločnosti na Slo-

vensku a zdôraznila potrebu zachovávaní pamiatky na túto významnú udalosť.

Podpredseda ÚR SZPB a predseda OblV SZPB Žilina Juraj Drotár vyzdvihol vojenský význam boja povstaleckých vojakov a partizánov v Strečnianskej úžine na rozvinutie povstaleckých vojsk na povstaleckom území.

Pod pamätníkom Francúzskych partizánov na Zvonici odpočíva svoj večný sen 24

francúzskych bojovníkov partizánskeho oddielu kpt. De Lanuriena, na pilieri pamätníka sú vytesané mená doteraz 57 známych bojovníkov, ktorí v SNP za slobodu v boji proti fašizmu položili svoj život.

Starosta obce Strečno Dušan Štadáni v záverečnom príhovore poďakoval Francúzskemu veľvyslanectvu za pomoc pri rekonštrukcii pamätníka a vyjadril presvedčenie, že aj 80. výročie SNP bude manifestáciou hrdinstva a slávy povstaleckých bojovníkov.

Oslavy 79. výročia ukončili partizánskymi pesničkami speváčky speváckej skupiny Strečianka. Vojenské pocty vzdali vojaci 5. PŠU Žilina.

J. D., foto: archív ŽSK

Pamätník na Zvonici.

Spomienka na našich generálov

V predvečer celoštátnych osláv 79. výročia vypuknutia SNP si udalosti počas Povstania pripomenuli v Banskej Bystrici členovia ZO SZPB „STRED“ a ZO SZPB „Trieda SNP“.

Vence vďaka k pamätnej tabuli generálov Jána Goliana a Rudolfa Viesta na budove Veliteľstva 1. čs. armády na Slovensku a k soche Partizána pod Urpínom, položili predseda OblV SZPB v Banskej Bystrici Ján Páček, 1. viceprimátor

mesta Jakub Gajdošík, pracovníčka Múzea SNP Viera Kováčová a predseda ZO SZPB Banská Bystrica „STRED“ Ján Žižko.

Viera Kováčová, oboznámila účastníkov spomienkovej akcie s životom a pôsobením náčelníka povstaleckého štábu generála Jána Noska, ktorý v počiatočných fázach príprav a priebehu povstania bol pravou rukou generála Jána Goliana.

Štefan Horváth, foto František Bruchánik

Tichá spomienka na vrchu Flós

Dňa 28. augusta 2023 si členovia ZO SZPB so zástupcami obce z Gemerskej Polomy uctili pamiatku padlých účastníkov SNP pri zrekonštruovanom pamätníku v obci a na vrchu Flós.

Pri pamätníku sa spomínalo na 18 príslušníkov 2. čs. samostatnej paradestantnej brigády v ZSSR, ktorí tragicky zahynuli 16. októbra 1944 pri havárii dopravného sovietskeho lietadla Li-2 v tejto lokalite.

K účastníkom spomienkového zhromaždenia sa

prihovorili starostka obce Lilian Bronďošová a za Oblastný výbor SZPB v Rožnave Milan Malček, ktorí vo svojich príhovoroch vyzdvihli skutočný význam otvoreného ozbrojeného odporu proti fašistickému Nemecku a domácim prisluhovačom.

Na záver spomienkového zhromaždenia zaznela partizánska pieseň Tichá noc, ktorú zaspievali členovia ZO SZPB z Gemerskej Polomy.

- MM -

Spoločne chráňme odkaz SNP!

Makov.

„Usilujme sa, aby generácie po nás vedeli pravdu o druhej svetovej vojne o Slovenskom národnom povstaní a našom spoločnom boji proti fašizmu. Aby mier a mierové spolunažívanie nevypadli z nášho slovníka a v konaní politikov. Verím, že rozumní ľudia pochopia potrebu zachovať mier a pamäť na SNP a postaviť sa proti ožiovaniu fašizmu jeho nositeľom,“ vyzval na pietnom akte, na regionálnych oslavách 79. výročia SNP v Makove, podpredseda ÚR SZPB a predseda OblV SZPB v Žiline Juraj Drotár.

Položením vencov k pamätníku partizánov 1. čs. partizánskej brigády Jana Žižku, spoločne s občanmi okolitých obcí a miest, vzdali hold slávy bojovníkom SNP delegácie Ministerstva obrany SR a Ozbrojených síl SR, ŽSK, štátnej správy a samosprávy, a protifašistických združení z Kysúc, Bytčianska, Vsetínska, Valašska a Ostravska.

Regionálne oslavy sa uskutočnili za podpory ŽSK a Oblastného výboru SZPB. Ich organizátorom bol Obecný úrad Makov v spolupráci so ZO SZPB Makov.

Oslavy spestrili partizánskymi a kysuckými pesničkami ženy zo speváckej skupiny Makovianka. Vojenské pocty vzdali vojaci 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny.

J. D., foto: archív ŽSK

Vo vypálenej obci Petrovce si pripomenuli 79. výročie SNP

V dňoch 12. a 13. augusta 2023 si obyvatelia obce Petrovce pripomenuli časy, kedy vrcholil protifašistický odboj pod Slánskymi vrchmi v juhozápadnej časti okresu Vranov nad Topľou.

Oslavy začali v sobotu večer 12. augusta v areáli osláv neďaleko sídla štábu partizánskeho zväzku Čapájev premietaním filmu „Vlčie diery“. V nedeľu v skorých ranných hodinách skupina 14 mladých bežcov odštartovala položením venca pri pamätníku padlých partizánov na miestnom cintoríne takmer 150-kilometrový štafetový beh vďaka Petrovce – Dukla – Petrovce. Na Dukle vyjadrili vďaka padlým hrdinom KDO – vojakom 1. čs. armádneho zboru v ZSSR a Červenej armády.

V dopoludňajších hodinách položili členovia výboru ZO SZPB Petrovce vence na hroby partizánov pochovaných v lesoch nad Petrovcami, ktorí padli v priamych bojoch s Nemcami a pri pamätníku prvého partizánskeho letiska na východnom Slovensku.

Oficiálny program osláv sa začal zoskokom parašutistov a hymnou SR. Účastníci privítali bežcov na Duklu, predstaviteľov štátnej správy a samosprávy. Za SZPB boli prítomní člen ÚR SZPB Ján Uhrík a predseda OblV SZPB vo Vranove n/T Michal Peter. Po oficiálnej časti v kultúrnom programe vystúpili folklórne skupiny.

V tunajšom regióne najväčšiu ťarchu protifašistického odboja niesli obyvatelia obcí Petrovce, Hermanovce, Zlatá Baňa, Matiaška i mesta Hanušovce n/Topľou.

- MP -

Toho roku v Krpáčove

Dňa 19. 8. 2023 sa zúčastnili členovia ZO SZPB č. 1 v Brezne pod vedením jej predsedu Pavla Belku regionálnych osláv.

Podujatie sa uskutočnilo v Krpáčove pri príležitosti 79. výročia SNP a výsadku 2. čs. paradestantnej brigády.

Oslavy sprevádzali príhovory verejných činiteľov, ktorí zdôrazňovali odkaz padlých hrdinov. Ten sa niesol v znamení boja za slobodu a mier, v ktorom je nám zatiaľ dovolené žiť v tejto neľahkej dobe.

Buďme hrdí na našich predkov, ktorí položili životy za to, aby sme my mohli žiť v mieri a naučme sa tento mier si vážiť a chrániť! Česť ich pamiatke!

Elena Majerová

Sklabiňa: spomienka na martýrov v 2. sv. vojne a oslava 79. výročia SNP

V sobotu 19. augusta sa na miestnom cintoríne v Sklabiní už tradične stretli občania a hostia na pietnej spomienke a kladení venčov pri pamätníku SNP a hrobch občanov, ktorých za účasť v SNP zamordovali v Martine na Bukovinách členovia SS komanda a Hlinkovej gardy.

Stretnutie pokračovalo spomienkou na historicky významnom mieste pri dome bratov Samčíkovcov, kde sa dňa 21. augusta 1944 za účasti niekoľko stovák miestnych občanov, občianskych aktivistov a partizánov uskutočnilo stretnutie na, ktorom predseda RNV Juraj Majerčík vyhlásil obnovenie predvojnovéj ČSR a obec Sklabiňu za prvé oslobodené územie v obnovenéj republike.

Tento akt mal veľký význam pre náš národ z hľadiska povojnového štátoprávneho usporiadania Čechov a Slovákov a ich zaradenie medzi víťazné mocnosti po 2. sv. vojne. Zároveň bol impulzom a vyjadrením celospoločenskej podpory vojakov a partizánov pre ich ozbrojené vystúpenie voči vtedajšiemu klérofašistickému režimu.

Potom sa prítomní presunuli na miestnu strelnicu, kde predseda Oblastného výboru SZPB v Martine plk. v. z. Peter Mojtek odovzdal obci Sklabiňa a jej občanom prostredníctvom starostky Anny Silvestrovej tri knižné publikácie, ktoré sa priamo dotýkajú histórie obce aj celého regiónu Turca v období tridsiatych a štyridsiatych rokov minulého storočia. Osobnostiam, ktoré sa zaslúžili o ich vydanie, odovzdal „Pamätný spis“ s ich podpismi na podporu historického povedomia občanov Sklabinie.

Ide o knihu TVÁRE HISTÓRIE; Sklabiňa, Martin, Turiec, obec a región v spomienkach Ondreja Kučeru, ktorý už ako chlapec svojimi sotva 16-ročnými očami vnímal a prežíval obdo-

bie eufórie a nadšenia v čase príprav SNP v obci a nakoniec prežil aj represálie okupantov po potlačení povstania.

Mladý Ondrej opísal aj svoje odvlečenie spolu s ostatnými chlapmi z obce na Gestapo v Martine, kopanie hrobov pre popravených občanov Turca na Bukovinách v Martine a po odvlečení ostatných Sklabinčanov do nemeckého zajatia, bombardovanie Drážďan a ťažkú anabázu ich návratu domov v lete roku 1945. Členovia SZPB v Sklabiní sa zaslúžili aj o vydanie kópií pre obec nesmierne vzácných dokumentov, ktorými sú „Kronika obce Sklabiňa z rokov 1944–1945“ z pera kronikára Jána Keveša a „Pamätnej knihy obce Sklabiňa – kroniky od roku 1933 do roku 1947“, ktorú napísali miestny učiteľ Ladislav Zelienska a Ján Keveš. Predseda OblV SZPB a starostka obce ocenili, že tieto knihy uzreli svetlo sveta bez mimoriadnych nárokov na rozpočet obce a stali sa v duchu hesla „Nepýtaj sa čo pre Teba urobí obec, ale čo Ty urobíš pre obec“, autentickými dokumentmi pre zachovanie historického dedičstva obce Sklabiňa.

Po prihovoroch hostí bola na záver oficiálnej časti zapálená partizánska vatra. A od poludnia bol pre deti pripravený branno-športový program spojený so streleckou súťažou z airsoftových zbraní, futbalom a loptovými hrami.

Po oficiálnej časti sa v priestore strelnice uskutočnilo stretnutie občanov a hostí na ľudovej veselici. Na oslave sa zúčastnila delegácia Oblastného výboru Zväzu bojovníkov za slobodu zo Všetína z ČR, delegácie OblV SZPB z Martina a z L. Mikuláša, delegácia ZO SZPB z Rajca a účastníci zájazdu – členovia ZO SZPB Stará Kremnička z okresu Žiar nad Hronom.

Igor Kovačka

Spomienka na hrdinstvo povstaleckých vojakov

„Spomienkové oslavy výročí SNP organizujeme, aby sme zachovali pamäť na náš národný odboj a na ľudí ktorí boli aktérmi tohto boja. Právom si zasluhujú, aby sme si v tento deň na nich s úctou spomenuli,“ zdôraznil Juraj Drotár, podpredseda ÚR SZPB a predseda OblV SZPB Žilina, v príhovore na spomienkovom stretnutí k 79. výročiu SNP v Žiline pri pamätníku veliteľa žilinskej povstaleckej posádky mjr. Jozefa Dobrovodského. Vyzdvihol pritom význam ozbrojeného vystúpenia vojakov Žilinskej posádky na vyhlásení povstania na Slovensku.

Pietnym aktom vzdali hold povstaniu a jeho aktérom aj predsedníčka ŽSK Monika Jurinová, primátor mesta Žilina Peter Fiabane, delegácie SZPB,

5. pluku špeciálneho určenia, JDS, politických strán a hnutí, rodina Jozefa Dobrovodského...

Primátor mesta v príhovore vyzdvihol potrebu zachovávanie pamäti boja za národnú slobodu v SNP ako základu vlastenectva. Pripomenul, že hrdinstvo povstaleckých vojakov

a obyvateľov mesta v prvých dňoch okupácie Slovenska nemeckým vojskom pripomínajú pamätne tabule v okolí centra mesta, ktoré sú nemenným svedkom týchto udalostí.

Vojenské pocty vzdali vojaci 5. PŠU Žilina.

J. D., foto: archív ŽSK

Čo píšu o (proti)fašizme iní?

(Pokračovanie zo str. 2)

■ ...ako voči nacistom!

Podpredseda BR RF Dmitrij Medvedev v Telegram-kanále napísal, že voči lídrom krajín Západu sa treba správať ako voči lídrom nacistickej koalície a neoddávať sa snom o zmiernení sa s nimi.

Vyhlásil, že „pohlavári banderovskej Ukrajiny“ čoraz častejšie hovoria o nutnosti „vzati na zodpovednosť všetkých Rusov“, a „niekde sa to už stalo“. Pripomenul tiež, že Ukrajinu podporujú takmer všetci lídri západných štátov, preto ich nazval „priamymi a zjavnými kolaborantmi nacistov“.

„Preto treba mať voči nim vzťah ako k lídrom nacistickej koalície,“ zdôraznil.

Podľa ria.ru, 2. 9. 2023

■ Archívy o poprave civilných Kórejcov Japoncami

Tesne pred oslobodením ostrova Sachalin japonskí žandári v auguste 1945 zastrelili 18 nevinných Kórejcov na Sachaline, potom spálili ich telá a zametali stopy.

Hovoria o tom nedávno odtajnené dokumenty, ktoré odovzdali orgány FSB Sachalinskej oblasti miestnemu múzejnému komplexu „Pobeda“. Všetky boli predstavené na výstave „Requiem“, ktorá bola otvorená v Južno-Sachalinsku 2. 9. 2023.

Medzi dokumentmi je aj fotokópia výsluchu istého Kunimota Tofuku zo 16. 7. 1946, ktorý bol očitým svedkom popravy Kórejcov v dedinke Karafuto (dnes Leonidovo).

-r-

■ Nové údaje o obetiach vo VV

Počet občanov ZSSR, ktorí padli vo Veľkej vlasteneckej vojne, sa doteraz rátať na 26,6 milióna. Toto sa však čoskoro môže zvýšiť o niekoľko stotisíc ľudí v dôsledku zistení nových vyhľadávacích expedií a odkrývania archívov, vyhlásil pre RIA Novosti vedecký riaditeľ Ruskej vojensko-historickej spoločnosti Michail Mjagkov.

„Počas vojnových rokov zahynulo okolo 18 miliónov civilov ZSSR, celkovo sme spolu s padlými stratili 26,6 milión ľudí. Ide o údaj, ktorý vychádza z databázy Centrálného vojenského archívu, Mimoriadnej štátnej komisie a rôznych demografických štúdií 1990-tych rokov.

Samozrejme, že tento počet sa neustále spresňuje pri každej vyhľadávacej expedícii a nových dokumentoch, ktoré sa nájdu v archívoch. Podľa mňa, celkový počet môže narásť ešte o niekoľko stovák tisíc,“ povedal Mjagkov.

Taktiež vysvetlil rozdiel v počtoch obetí. Bezprostredne počas vojny nebolo možné viesť systematizovaný počet padlých a údaj o 18 miliónoch civilov bol len kompromisom, zakladajúcim sa na demografickom výskume obyvateľstva ZSSR do a po vojne.

Za roky vojny vraj nemeckí nacisti vytvorili na územiach Nemecka, Poľska a okupovaných častiach ZSSR vyše 14 tisíc koncentračných táborov a ich filiálok. Celkovo cez ne prešlo 18 miliónov ľudí, z ktorých 11 miliónov bolo zlikvidovaných v plynových komorách, postrieľaných a obesených.

Navyše cez vojnu bolo 5 miliónov Sovietov nahnaných do Nemecka na otrocké práce, pričom domov sa z nich vrátilo len 2,5 milióna a okolo 2 milióny tam zahynuli.

Na záver M. Mjagkov uviedol absolútne neznámy údaj. A síce, že hneď v prvý deň VV 22. 6. 1941 Nemci stratili 78 lietadiel. Čiže už z toho sa dalo badať, že v ZSSR to pre nich nebude prechádzka rajskou záhradou.

-r-

■ Zamŕšťovanie vojnových zločinov Japonska je neprijateľné

Vo vojenstve je neslávne známa jednotka 731 japonskej armády, ktorá sa zaoberala vývojom pokročilých techník a urobila tak svet o niečo horším.

Jej najväčšie zásahy zahŕňali úmyselné šírenie bĺch infikovaných morom, aby zabili čo najviac ľudí. Rozsah pôsobenia jednotky 731 bol obrovský: tisíce ľudí zomreli kvôli morovej epidémii, antraxu a cholere. Čínska vláda odhaduje, že zabila až 580 000 ľudí.

Jednotka 731 kultivovala divoké patogény chorôb u ľudí na „zvýšenie ich obranyschopnosti“. Infikovaní pacienti, ktorí rýchlo podľahli mimoriadne smrteľným chorobám, boli však pre túto skupinu stále „použitelní“. Odoberali im krv a ňou infikovali ďalších pacientov. Tí prežívali bolesti, bez akejkoľvek utlmujúcej látky. Ich končatiny slúžili na štúdium gangrény, ich

(Pokračovanie na str. 9)

Vzdali úctu SNP

Na spomienkovom stretnutí k 79. výročiu SNP v Rajci sa k účastníkom prihovoriť podpredseda NR SR Juraj Blanár, primátor mesta Peter Hanus a pod-

predseda ÚR SZPB a predseda ObľV SZPB v Žiline Juraj Drotár, ktorý vo svojom prihovore vyzdvihol jednotu, spoluprácu a podporu občanov povstalec-

kým vojakom a partizánom pri obrane Rajeckej doliny.

Organizátorom spomienkového stretnutia pri pamätníku SNP boli MeÚ a ZO SZPB v Rajci pod vedením predsedu ZO SZPB Karola Dobeša. J. D., foto: Kalný, MeÚ Rajec

Spoločná fotografia všetkých účastníkov.

Spomienkové slávnosti v galantskej oblasti

Galanta

Pri príležitosti 79. výročia SNP sa aj v obciach a mestách oblastnej organizácie Galanta konali pietne akty kladenia vencov pri pomníkoch hrdinov SNP.

Zúčastnili sa ich predstavitelia miestnych samospráv, zástupcovia Okresného úradu v Galante a Dunajskej Stredy, členovia ZO SZPB, Zväzu vojakov SR, občania miest, obcí a iní hostia.

Položením vencov k pamätníkom vzdali poctu všetkým, ktorí počas SNP a v období 2. svetovej vojny položili svoje životy za našu slobodu.

V príhovoroch zaznelo

Prednosta Okresného úradu Dunajská Streda Michal Deraj: „Naša sloboda môže byť slobodou len kým neutlačia iných, pokiaľ iným nevezme ich slobodu. Nikdy nesmieme zabudnúť na obete, ktoré priniesli hrdinovia SNP za mier. Konajme tak, aby mier sprevádzal naše životy a životy našich potomkov.“

Primátor Serede Ondrej Kurbel: „Som vďačný, že na Slovensku stále považujeme hodnoty ako sloboda, demokracia a spravodlivosť za naše vlastné. Tieto boli hodnotami

aj pre mnohých stotočných ľudí v minulosti, za ne boli ochotní riskovať a v mnohých prípadoch aj položiť vlastné životy. Im vďačíme za to, že môžeme čítať príbeh našich dejín s hrdosťou a vztýčenou hlavou.“

Predseda oblastnej organizácie SZPB Jozef Janský: „Slovenskí povstanci nikdy neprijali kapituláciu, len prešli z frontového spôsobu boja na a iní hostia.

Sereď

boj v horách. Vyjadrujem presvedčenie, že obete, ktoré priniesli naši predkovia v národnoslobodzovacom boji neboli márne. Vďaka nim dnes žijeme už 79 rokov bez vojny v krajine, kde sloboda a bratstvo, ako trvalý odkaz SNP, ostane navždy zachovaný.“

Podpredsedníčka oblastnej

organizácie SZPB Vlasta Kasalová: „Ak nechceme byť na strane porazených, tak musíme ísť proti nepriateľovi a prinášať obete.“

Aký odkaz má povstanie pre ľudí dneška a pre budúcu generáciu? Jasný! Musíme sa starať o našu krajinu, podporovať cestu spolupráce a blahobytu, mali by sme byť hrdí na tých, ktorí obetovali svoje životy pre našu súčas-

nosť a budúcnosť a klást kvety a vence na hroby obetí, aby všetci vedeli – rešpektujeme obete.“

Zaznamenala Alžbeta Pongrácová

50. ročník Pochodu vďaky – Po stopách SNP

Nezabudnuteľná spomienka.

Protifašisti z oblasti Brezna usporiadali 26. augusta 50. ročník Pochodu vďaky – Po stopách SNP a 15. ročník pochodu ku Studničke Jánošíkova slza.

Trasa viedla z Čierneho Balogu na Dobroč a Klenovský Vepor, čo je stúpanie do výšky 1 338 metrov nad morom a konkrétnym cieľom bola chata Boldiška.

Fotoprezentáciu z podujatia zostavil Milan Kováčik z Brezna s využitím fotografií účastníkov Pochodu: Ján Belko, Jozef Kováčik, Mila Panchiková, Rimana Gierťová, Miroslav Kubiny a Lucia Kvetková. Prezentácia: https://photos.google.com/share/AF1QipPPYV0TKE2yH9eJH9tOdnpU03TcKtPslrdYp7Te3c-Zgl_oZL-brU-GC-hQu-dZQ?key=V200Z1hPOU1KcGtdZU-anTV1Mzd19BTU53fBZR

Zaslúžený odpočinok v čistej prírode.

Aj Rožňava spomínala v úcte

Občania Rožňavy si za prítomnosti členov oblastného výboru a ZO SZPB partizána Tótha pripomenuli spomienkovým zhromaždením 79. výročie SNP.

Položením vencov a kvetov pri Pamätníku československého partizána na Námestí 1. mája a pri soche partizána Jozefa Tótha si uctili pamiatku tých, ktorí bojovali v SNP za našu slobodu.

Primátor mesta Rožňava Michal Domík vo svojom príhovore vyzdvihol význam SNP z historického hľadiska pre Slovensko a okolité krajiny. Podpredseda Oblastného výboru SZPB Milan Malček pripomenul chronologicky historické udalosti z rokov 1944 až 1945 v spojitosti so SNP. Vo svojom vystúpení hlavne pou-

kázal na to, že sa o SNP začína hovoriť spravidla ako o udalosti všeobecne, a zabúda sa na konkrétne osoby a zložky, ktoré sa priamo podieľali na bojoch s fašistickými okupantmi a ich domácimi prísluhovačmi.

V priebehu osláv nebolo zabudnuté ani na členov ZO SZPB, ktorí od posledných osláv navždy opustili rady SZPB.

Súčasťou programu bolo aj vystúpenie mužskej speváckej skupiny DUBINA. Prítomní mali tiež možnosť zoznámiť sa so životným príbehom priameho účastníka bojov počas SNP Jozefa Mazúra z Gemerskej Polomy, ktorý zahynul 19. 1. 1945 v pracovnom tábore neďaleko mesta Linz v Rakúsku.

Spomienka v obci Kuzmice

Dňa 14. 8. 2023 pri príležitosti 79. výročia SNP sa konala na železničnej stanici Kuzmice pietna spomienka pri pamätnej tabuli čs. partizána Jána Puhlího.

Ján Puhlí sa narodil 26. 12. 1914 v obci Čelovec, kde aj vyrastal. Po vojenskej službe a výnimočnej vojenskej službe sa o tri roky v období od 29. 8.–5. 11. 1944 pripojil k partizánskej jednotke Stalin-Jegorov. Pri mínovaní mostu v Kysaku bol postrelený. Zraneniam podľahol a 5. 11. 1944 zomrel. Pochovaný je na cintoríne v Kysaku.

V roku 1947 mu bol MNO in memoriam priznaný charakter Československého partizána.

Pietneho aktu sa zúčastnili

predstavitelia obecnej samosprávy na čele so starostom obce, zástupcovia ObľV SZPB v Trebišove na čele s jeho predsedom Ladislavom Lippaiom, členovia ZO SZPB Kuzmice pod vedením predsedu ZO SZPB Andrejom Ivanom, zástupcovia ŽSR pod vedením prednostky železničnej stanice Michalaňy, duchovný otec gréckokatolíckej farnosti Kuzmice Štefan Keruf-Kmec, ako aj občania Kuzmic.

Veľkú zásluhu nielen na obnovení pamätnej tabule, ale aj tejto tradície pietneho aktu má člen ZO SZPB Kuzmice Štefan Lukáč, za čo mu patrí obrovské poďakovanie.

Alexander Gergely

Hovori Ladislav Lippai.

Spomienky stále žijú

ZO SZPB v Levoči si 79. výročie SNP pripomenula v dvoch častiach. V prvej časti to bolo za účasti mestskej samosprávy a štátnej správy pri pomníku padlých na námestí Majstra Pavla v Levoči, kde s hlavným príhovorom vystúpil predseda miestneho odboru MS Miroslav Brincko.

Druhá časť osláv sa uskutočnila v priestoroch bývalého Vojenského výcvikového priestoru Javorina na pietnom mieste Vinná, kde počas povstania 24. 10. 2044 havarovalo zostrelené sovietske lietadlo.

Účastníci si vypočuli slávnostný príhovor predsedu ZO SZPB v Levoči Petra Hromjaka, ktorý v závere popísal na základe historických faktov priebeh tejto vojenskej tragédie.

V ďalšom nasledovala družná debata a malé občerstvenie. Juraj Faltn

Spomienka na Bielu pani

ZO SZPB v Karlovej Vsi si každoročne pripomína históriu odboja v 2. sv. vojne a rôzne udalosti, ktorých súčasťou bola aj Karloveštan-ka, pani Františka Hrubíškova. Počas SNP zachraňovala prenasledovaných a prevádzala k partizánom utečencov, vrátane oddielu francúzskych dobrovoľníkov vedených kpt. Georgesom de Lannurienom (zdroj www.vets.cz a ďalšie). Volali ju aj Biela pani, pretože vlas jej ošediveli počas jej ilegálnej odbojovej činnosti, ako píše zdroj.

Pamätná tabuľa je umiestnená na budove D II internátu Družba na Botanickéj 25, v tých miestach stál kedysi jej rodný dom. Každý rok, už niekoľko rokov, my, členovia ZO SZPB Karlova Ves, umiestňujeme kvety k tejto Pamätnej tabuľi, aby sa nezabudlo.

Eva Políaková

Čo píšú o (proti)fašizme iní?

(Pokračovanie zo str. 7)

orgány pomáhali pri štúdiu rôznych chorôb. Po vojne odsúdili členov tejto jednotky na 2 až 25 rokov.

Tokijskí politici a propagandisti už dlhé roky urážajú česť a pamiatku sovietskeho bojovníka-osloboditeľa a v rozpore s historickou logikou a zdravým rozumom ho falošne obviňujú z krádeže japonských ostrovov.

Nacionalizmus však nepotrebuje racionálne zdôvodnenie, apeluje na najtemnejšie stránky ľudskej osobnosti a vždy má úspech u tej časti obyvateľstva, ktorá sa nim nechala oklamať. Napriek tomu je dôležité, že po desaťročiach koketovania s „bohatým Japonskom“ začala Moskva častejšie pripomínať zločiny japonských militaristov, za ktoré nebola súčasná japonská vláda pokutovaná, ani sa neospravedlnila.

Namiesto toho členovia japonskej vlády a vládnucej Liberálno-demokratickej strany, ignorujú oficiálne protesty krajín, ktoré sa stali obeťami japonskej agresie, demonštratívne vykonávajú púte do „chrámu japonského militarizmu“ Jasukuni, kde sú „kanonizované“ duše japonských vojnových zločincov popravených Tokijským medzinárodným tribunálom.

Podľa tajomníka BR RF N. Patruševa „počet obetí v dôsledku agresie japonských vojnových zločincov je porovnateľný s počtom tých, ktorí zahynuli rukami nacistov počas druhej svetovej vojny“.

Podľa niektorých expertov môže počet civilistov zabitých Japoncami v Číne, Indonézi, Vietname, Kórei, Thajsku, na Filipínach a v ďalších štátoch ázijsko-tichomorského regiónu dosiahnuť 50 miliónov ľudí.

AM 30. 8. 2023, výtahok

■ Téma druhej svetovej vojny v učebniciach dejepisu v kontexte zainteresovaných štátov

Samozrejme, v žiadnej suverénnej krajine sa žiaci nebudú učiť, že dejiny ich krajiny boli strašné zlo, budú obhajovať svoje názory, záujmy.

Súdiac podľa učebníc dejepisu sa pobaltské krajiny nepovažujú za víťazov druhej svetovej vojny a patríli medzi porazených, pretože sa dostali pod sovietskú nadvládu. Pre Francúzov vojnu ukončili Američania, ktorí pomocou atómových zbraní priviedli Japonsko ku kapitulácii.

Pre Britov bol „prínos Ruska do vojny, samozrejme, neoceneľný, ale Rusko sa angažovalo len na východnom fronte. Príamy príspevok Moskvy k úsiliu Londýna bol nulový a sovietska účasť na celkovej stratégii Spojencov sa obmedzila na požadovanie dodávok zdrojov alebo okamžitého (anglo-amerického) vylodenia vo Francúzsku.“

Pre Poliakov je prvoradé ukázať, že druhá svetová vojna sa začala nemeckým útokom na Poľsko. Hlavný dôraz sa však kladie na vinu Moskvy: „Útok na Poľsko sa uskutočnil 1. septembra 1939 a o 16 dní neskôr Sovietsky zväz obsadil východnú časť krajiny. Moskva sa riadila paktom Molotov-Ribbentrop“. A Číňania, mimochodom, upozorňujú na skutočnosť, že „po Mníchove ZSSR definitívne stratil dôveru vo Veľkú Britániu a Francúzsko a projekt vytvorenia kolektívnej bezpečnosti zlyhal“. Píšu, že pre nemožnosť vytvoriť protihitlerovskú koalíciu bol ZSSR nútený uzavrieť s Nemeckom pakt o neutročení. Táto zmluva, uvádza sa v učebnici, umožnila socialistickej moci získať čas na prípravu na vojnu.

AM, 29. 8. 2023, hráténé

■ Maďarská diplomacia reagovala na kontroverznú ruskú učebnicu dejepisu

Na novú ruskú štátnu učebnicu dejepisu, ktorá označuje revolúciu Maďarov v roku 1956 za vzburu fašistických radikálov, odmietavo reagoval v útorok štátny tajomník maďarského ministerstva zahraničných vecí Tamás Menczer. Podľa jeho vyjadrenia pre server origo.hu bola uvedená revolúcia vzburou Maďarov proti komunistickej diktatúre, informuje spravodajca TASR v Budapešti.

„V roku 1956 sa maďarský ľud vzbúril proti komunistickej diktatúre, to je jasný, jednoznačný fakt, ktorý nie je predmetom diskusie. Akékoľvek tvrdenie o opaku je nepravdivé. To, čo sa stalo, je také jasné, že o tom nebudeme s nikým otvárať debatu,“ povedal Menczer.

Ruskí žiaci 11. ročníka sa podľa správy budú povinne učiť, okrem iného, aj o „povstaní radikálov s fašistickou minulosťou v Maďarsku v roku 1956, ktorí spáchali mnoho vražd, pričom ich obeťami boli aj radoví maďarskí vojaci“. Povstanie potlačil Sovietsky zväz na základe žiadosti vtedajšej maďarskej vlády, píše sa v učebnici.

Teraz.sk, 29. 8. 2023, výtahok

(Pokračovanie na str. 15)

Slávnostný deň v Starej Ľubovni 35. ročník pochodu Skýcov – Zlatno

Rev silných motoriek priniesol do nášho mestečka odhodlanie a vieru, že MIER je jednou z najdôležitejších hodnôt nášho života.

Pamätník padlých sa postupne zaplňal kvetinami a vencami, horiace sviečky v kahancoch dňakovali. Hrdinom, ktorí bojovali za životy nás a našich blízkych. Slová plné vďaky a odhodlania vyslovil predseda Oblastného výboru SZPB Václav Homišan, poslankyňa mestského zastupiteľstva Editka Oláhová a predstaviteľ našich hostí, ktorí v tričkách s nápismi BRAT za BRATA s posolstvom mieru a vďaky brázdia v týchto dňoch cesty našej krajiny od Slavína po Duklu.

Poludnie. Hrad Stará Ľubovňa. Jeho múry ukrývajú svedectvá aj o rokoch 2. svetovej vojny. Predstavitelia SZPB a vedenia Hradu kladú vence k tamojšiemu pamätníku. Spolu s nimi si pripomínajú udalosti SNP aj niektorí návštevníci.

Pietny akt. Ako každý rok veľmi dôstojný. Študentka Monika Tomusová recituje básň Marie Rázusovej-Martákovovej Tým, ktorí vojnu chcú. Podob-

ne ako jej rovesníci, má pred sebou život plný ideálov, túžob a snov. Predseda oblastnej organizácie SZPB v slávnostnom príhovore pripomína dejinné udalosti, ale nezabúda na vízie do budúcnosti, do budúcnosti bez vojen, násilia a utrpenia. Zároveň odovzdáva ocenenia aktívnym členom SZPB.

Finále. Znie Pochod padlých revolucionárov a delegácie Mesta Stará Ľubovňa, OÚ v Starej Ľubovni, SZPB, inštitúcií, spoločenských organizácií, združení a niektorých politických strán, stotožňujúcich sa s posolstvom SNP, kladú vence.

Pomník padlých v Starej Ľubovni sa v dnešný slávnostný deň obliekol do kvetinových vencov vďaky a úcty.

Zajtra odnesiem spolu so svojimi blízkymi kytičky vďaky aj svojim dvom strýkom. Jankovi, ktorý ako 16-ročný slovenský partizán položil mladý život za našu slobodu a Ondrejovi, ktorý prežil fašistické peklo v nemeckom koncentračnom tábore. Aj zajtra to bude deň sviatočný...

Lýdia Hríčiková, členka predsedníctva OblV SZPB Stará Ľubovňa

S nehynúcou úctou

Po roku sme spolu prežili spomienkovú slávnosť 79. výročia SNP v Moravskom Lieskovom, v Ľubine a na vrchu Roh pri Ľubine. Bol to vskutku vydarený deň. Vladimír Brezinský zo Starej Turej

Položením venca vďaky pri Pamätníku SNP na Námestí Slovenského národného povstania v Bratislave 24. augusta vyjadrili svoju vďačnosť povstaleckým bojovníkom členovia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov s novým predsedom Vilianom Longauerom.

V súlade s tradíciou priami účastníci protifašistického odboja ako prví položili veniec vďaky tým, ktorí 29. augusta 1944 povstali proti nemeckým nacistom a ich slovenským prisluhovačom. Žiaľ, pietny akt bol bez väčšieho záujmu Bratislavčanov.

– vič –

V sobotu 19. augusta sa pri príležitosti 79. výročia SNP konal už 35. ročník turistického pochodu náučným partizánskym chodníkom zo Skýcova do Zlatna.

Na pochod 12-kilometrovým Partizánskym chodníkom sa vydalo okolo 400 účastníkov. Ďalších 100 ľudí sa síce zo zdravotných a iných dôvodov nezúčastnilo priamo pochodu, no i tak vzdali úctu hrdinom SNP počas slávnostného kladenia vencov v Skýcove a v Zlatne.

Cieľ akcie – priblížiť účastníkom pochodu a hlavne mládeži, históriu odboja v kraji pod Tribečom sa tak nepochybne podarilo naplniť. Dopotomohli k tomu aj ďalšie sprievodné aktivity nadšencov z klubov vojenskej histórie, ktorí v dobových uniformách dotvárali autentickú atmosféru.

Tradičný pochod spájajúci dve partizánske obce Zlatno a Skýcov vznikol ešte v roku 1988. Otcem tejto myšlienky bol čestný predseda SZPB generál Ján Husák. Organizátori pravidelne trasu pochodu striedajú, jeden rok pochod štartuje v Zlatne a druhý zas v Skýcove. Na organizácii tohtoročného pochodu sa podieľali Obec Skýcov, Obec Zlatno, Oblastný výbor SZPB v Nitre, ZO SZPB Skýcov a Zlatno a Klub slovenských turistov Zlaté Moravce v spolupráci s Nitrianskym samosprávnym krajom a ZO SZPB Zlaté Moravce.

Podujatie začalo v Skýcove pri pamätníku SNP pred kultúrnym domom. Pamiatku padlých hrdinov si prišli uctiť aj viaceré delegácie. Oblastný výbor SZPB Nitra zastupoval predseda Jozef Havel a tajomníčka Anna Zabáková. V mene ZO SZPB Žabokreky veniec položil predseda ZO SZPB Rudolf Peňaženka spoločne s Miroslavom Geletom. Úctu a vďaku hrdinom SNP vzdali aj delegácie politických strán Hlas, Smer, SNS, KDH či Socialisti.sk. Ministerstvo obrany reprezentoval generálny riaditeľ Sekcie ľudských zdrojov Ministerstva obrany SR Martin Jakál.

Prítomných privítal starosta Skýcova Tomáš Kolembus, ktorý sa poďakoval ministerstvu obrany za dotáciu na opravu pamätníka SNP, i keď pridelená suma nebude stačiť na opravu celého pamätníka. Úctu a vďaku hrdinom SNP prišli vzdáť aj súčasný a minulý predseda Nitrianskeho samosprávneho kraja Branislav Becík a Milan Belica.

S prejavom vystúpil líder strany Hlas-SD Peter Pellegrini. Ten odsúdil spôsob, akým súčasná slovenská vláda oslavuje, respektíve neoslavuje dôležité slovenské sviatky a prisľúbil, že budúročné oslavy 80. výročia SNP sa budú v Banskej Bystrici oslavovať na rovnakej, ak nie vyššej úrovni ako oslavy 75. výročia SNP. Na jeho slová nadviazal podpredseda strany Smer-SD Richard Takáč, ako aj bývalý minister obrany za SNS Peter Gajdoš.

Turistického pochodu sa spolu s verejnosťou, tak ako minulý rok, zúčastnili aj viacerí poslanci NR SR ako Peter Pellegrini, Erik Tomáš, Peter Kmec, či bývalý minister obrany Peter Gajdoš. Nenáročná trasa ponúkala viaceré zaujímavé zastávky, pri ktorých si účastníci mohli pripomenúť konkrétnych partizánskych hrdinov.

Približne v polovici cesty nasledovala kolektívna prestávka, počas ktorej niektorí účastníci zahrli známe ľudové skladby, ľudia sa mohli občerstviť a oddýchnuť si. Zaujímavosťou hlavne pre detských účastníkov bol aj príchod jazdcov na koni.

Veľkým šťastím bolo v tomto roku aj slnečné počasie. Na poludnie väčšina účastníkov dorazila do obce Zlatno. Príslušníci klubu výsadkárov každému účastníkovi odovzdali pamätný list ako spomienku na 35-ročník podujatia.

O 14:00 hod. nasledoval slávnostný pietny akt pri pamätníku pred obecným úradom v Zlatne. S príhovorom okrem starostu Martina Zemana vystúpil predseda NSK Branislav Becík a poslanec NR SR za Smer-SD Marián Kéry. Na koniec podujatia tajomníčka OblV SZPB Nitra Anna Zabáková vyhlásila najmladšieho, najstaršieho a najvzdialenejšieho účastníka pochodu a ohlásila krásne číslo 499 odovzdaných pamätných listov pochodu a 100 pre nepochodujúcich účastníkov podujatia. Pre nepochodujúcich bol pripravený sprievodný program v Topoľčiankach, kde každoročne položia veniec k pamätníku fašistami obesenému holandskému a francúzskemu partizánovi René Oran a Kornel Julius Blom.

Veľký potlesk si odniesol aj zástupca ruského veľvyslanectva, ktorý sa, tak ako každý rok, zúčastnil pietneho aktu. Po skončení oficiálnej časti nasledoval voľný program, občerstvenie a ukážky klubov vojenskej histórie.

Ján Rohár

Veniec kladie predseda OblV SZPB v Nitre Jozef Havel a tajomníčka Anna Zabáková.

„Vždy som kráčať rovnou cestou...“

...ja nemám čo skrývať...“, bola prvá reakcia bývalého povstaleckého vojaka a člena vysokoškolského strážneho oddielu Branislava Tvarožka na otázku, či sa môžeme pohovárať o jeho povstaleckých chodníkoch.

Kolkí ste strážili generálov Goliana a Viesta?

– Tri čaty, početne asi 200 – 240 ľudí.

V Pohronskom Bukovci, kde boli obaja generáli zatknutí, ste boli všetci?

– Nie, ani ja som sa do Bukovca nedostal.

Keď sme odchádzali z Donoval, vôbec sme nevedeli kam pôjdeme, kadiaľ pôjdeme a dokedy pôjdeme. A na cestu sme nedostali ani krajíček chleba.

Generál Viest mal veľké ťažkosti s nohami a tak šiel dva, či tri dni na koníkovi. A na druhý, či až tretí deň večer, toho koníka zabili a každému nám dali kúsok surového mäsa.

Cestou sa k nám pripojilo veľa vojakov, aj civilov. Videli v nás kompaktnú jednotku a tak verili, že pri nás prežijú.

Reálne spomienky povstalcu

– To, čo idem teraz povedať, sa odohralo 2. novembra 1944. Predposledný a posledný deň sme mali zložitý. Ráno 1. novembra sme narazili na silnú nemeckú jednotku, pretože Nemci už mali obsadené všetky východy z dolín. Oni o nás proste vedeli, išlo im len o zajatie našich generálov. A zrejme preto ustúpili. My sme sa tiež vrátili späť hore dolinou. Ako sa volala, to vám už nepoviem.

Vyšli sme na kopec až do kosodreviny, kde sme sa schovali. O dve hodiny kráčala po vrchole kopca asi rota Nemcov. Dostali sme rozkaz nenadviazať kontakt, ale stało sa, že jedného z nás, Ondra Žobrčka, Nemci nachapali, odzbrojili a dvaja ho viedli do lesa.

Bol medzi nami istý český žandár, ktorý sa im dostal za chrbát a skrúkol „Hände hoch“ a on zase odzbrojil ich. Strieľať nemohol, to by nás prezradilo.

V kosodrevine sme prečkali až do zotmenia a potom sme dostali rozkaz kráčať rovnakou cestou, ako šli Nemci hore, my sme šli dole. Kráčali sme celú noc až sme prišli takmer na koniec Hiadel'skej doliny. Tu sme dostali čas na odpočinok.

Lenže hliadka zistila, že asi 120 až 150 metrov pred nami je rota Nemcov. Ja som bol s guľometom asi 30 metrov v postavení pred našimi, no keď som sa po chvíli obzrel dozadu, zistil som, že tam nikto nie je. Naši totiž medzitým dostali rozkaz

na ústup. Od tých čias vôbec neviem kam šli, kade šli... Nič.

Zajatie generálov a zabitie plk. Peknika

Zrejme toto bol moment, kedy sa od nás odlúčili generáli Viest s Golianom a niekoľkými ďalšími dôstojníkmi. Viem, že s nimi bol aj plukovník Karol Peknik.

S jeho synom, tiež Karolom, som sedel v lavici v kvarte a toto mi on rozprával. Nemci, že obklúčili tú horárnu, naši, že z nej nechceli vyjsť von, Nemci, že sa vyhrážali, že ju zapália... Nemecký veliteľ sa pri tom vraj veľmi škaredo správal, na to mu plk. Peknik niečo povedal a ten ho na mieste zastrelil.

Vrátim sa k svojmu zážitku

Keď som ostal sám, tak som znehodnotil guľomet a začal sa motať v tej húštine. Narazil som na jedného nášho vojaka, tak sme boli dvaja. Ukázalo sa, že bol svobodovec z 2. čs. paradesantnej brigády v ZSSR.

Nemci však začali prečesávať tento priestor, pretože o nás vedeli. Prečo? Lebo keď sme kráčali dole tou cestou ešte všetci a ako oni stúpali hore, ja som zrazu na tých kričkoch zbadal natiahnuté telefónne drôty. Už vtedy ich mali obalené v bužírke, čo bola na tie časy vzácnosť. Zároveň po trase zanechávali telefonistov a tí im hlásili, že ideme tade a tade.

Skrátka, v istom momente sme narazili na Nemcov a tí nás zajali. Prehľadli čo máme a všetko, čo malo akúsi hodnotu nám vzali. Dnes hovoríme, že to robili len Rusi. Nerobili! Robili to aj Nemci.

Zrazu jeden hovorí druhému – Chod' a odbachni ho! Ja na to, po nemecky, že prečo ho má odbachnúť? A Nemecký, že preto, lebo má ruské gombíky. A naozaj, naši vojaci mali naše uniformy, ale gombíky mali ruské. Nemci to poznali, ved' tiež neboli sprostí.

Ako z toho von?

– Vtedy ma osvietil pán Boh, lebo ja som v takýchto situáciách veľmi hlúpy, prídem na to, čo som mal povedať, až o dve, tri hodiny, s úsmevom sa vyznal Branislav Tvarožek. – A tak Nemcovi hovorím, že vojakovi zhorela blúza a tak si obliekol čo našiel.

Nemecký na to, že ak to nie je pravda, tak pôjdeš s ním. No, ale ako vidíte, ešte som tu.

V januári 2020 bolo B. Tvarožkovi udelené štátne vyznamenanie Rad Ľudovíta Štúra I. triedy za mimoriadne zásluhy o demokraciu a jej rozvoj, ľudské práva a slobody a ich ochranu.

V zajatí v B. Bystrici

Odviedli nás do horárne, kde mali sídlo. Bolo nás tam už asi 40–50 vojakov. A postupne pochytávali ďalších. Zhromaždili nás v B. Bystrici v kasárni bývalej leteckej školy. Tam som si vypočul rozhovor jedného nemeckého veliteľa stráže s naším lekárom, že všetci, ktorí sú pochodu schopní, idú na druhý deň preč. Tak som si hneď zašiel za tým lekárom, aby ma uznal za neschopného, mal som totiž zranenú ruku. Dlho otáľal, ale nakoniec mi to napísal. Takýchto ako, ja, sa tam zhromaždilo niečo vyše tridsať.

Večer medzi nás prišiel zase ten veliteľ stráže, že kto tu vie variť. Keď sa nikto nehlásil, tak som sa prihlásil ja, hoci som v živote ani praženicu neškvaril. A tak ma zobral so sebou a ukázal mi z čoho budem variť. Bol tam vyše dvojmetrový štós vriec so sušenou zeleninou. Nemci tomu hovorili „prostriedok na dodržiavanie vojny“. Ďalej tam bol štós vriec ryže, cibuľa, soľ, československá, či slovenská čierna káva a v koryte pol kravy. „Z tohto budeš variť,“ hovorí mi a nariaďuje, vyber si ešte troch-štyroch chlapcov, ktorí ti budú pomáhať.

Lenže nikto z chlapcov variť nevedel. Aj tak som si nejakých vybral a uvarili sme rizoto. Mali sme ho na obed, na večeru a ešte nám ostalo aj na druhý deň. Lenže ráno o pol piatej ma zobudili, že mám ísť opäť variť. V kuchyni som zistil, že v noci nám to rizoto všetko pojedli. Ako tak pozerám na tú spúšť, ktosi ma poklepal po ple-

ci. Bol to ten veliteľ stráže a hovorí mi: „Dobre si navaril!“

Stretnutie s neskôr „zomretým“ bratrancom

Po dvoch-troch dňoch sme sa museli spakovať a odviekli nás na Dolnú ulicu do vojenskej nemocnice. Tam nebola ostraha, len akýsi vrátnik.

Ako nás šikovali námesťtím, zbadal som na druhej strane bratranca, s ktorým sme boli v jednej čate. Keď sa nám stretli oči, rýchlo vbehol do cukrárne, kúpil vrecko zákuskov a šikovne mi ho podal. Volal sa Živo, Živodar Tvarožek, syn Tomáša Tvarožka, bývalého hlavného riaditeľa mestských sporiteľní na Slovensku a po vojne poverenika financií.

Potom bol zomretý!!! Nevie, či rozumieme, čo hovorím, ale on nezomrel z vlastnej vôle, ale bol zomretý.

Živo sa dostal na slobodu veľmi zaujímavou. Ako ich viedli, stál tam súkromník s autobusom, ktorý premával na trase B. Bystrica – Donovaly. Keď sa autobus ocitol tesne vedľa jednotky, Živo to využil a skočil dovnútra. Šofér pridal a už ich nebolo. Vtedajšie autobusy mali totiž otvorené dvere, čo už dnes nebýva.

Z tých zákuskov, keďže som dovtedy toho príliš nejedol, navyše to bolo sladké, som dostal hnačku. A keďže všetko zlé je na niečo dobré, v tomto prípade to bolo šťastie, lebo som v nemocnici zostal až do nedele. No a v nedeľu, ako ležím na posteli, vidím ako prichádza Laco Dropka. V B. Bystrici bol

známy, robil na mestskom úrade a keďže vedel po nemecky, tak si ho tam ten Nemecký nechal. Nosil mu doklady na podpis.

Keď sme sa pohovárali, zdôveril som sa mu, že potrebujem passierschein do Nového Mesta nad Váhom. A keďže v tej leteckej škole sa ku mne pridal vojak Ondro, ale priezvisko si už nepamätám, tak som to žiadal aj pre neho. Ondro sa mi však zveril, že je Žid, že v jeho dvore býva nemecký dôstojník, takže on domov nemôže. Čo pre Laca Dropku tiež nebol problém, tak vybavil dva passierscheiny do Nového Mesta nad Váhom.

Uprostred budúceho týždňa nám priniesol doklady a tak sme cestovali. Bol to prvý deň, kedy už boli poopravované na celej trase mosty, takže sa nemuselo prestupovať z jedného vlaku do druhého.

Doma v Novom Meste nad Váhom

Prišli sme tam v noci okolo druhej. A keďže mladý človek je sprostý ako poleno, keďže už som doma, tak už už chcem byť v byte. Tak som pristúpil k jednej z nemeckých hliadok a opýtal sa jej, či sa môže v noci chodiť po meste. Oni, že ak mám passierschein, tak áno.

Lenže nevedel som, že môj passierschein je do Nového Mesta nad Váhom a nie na chodenie po ňom, pretože Nové Mesto bolo vtedy už vyhlásené, že je v partizánskej oblasti a tam bolo treba mať iný, špeciálny passierschein novomestského úradu.

(Pokračovanie na str. 12)

Vždy som kráčal rovnou cestou

(Dokončenie zo str. 11)

No ale, obidvaja blbci, sme sa aj tak vydali domov. Bývali sme neďaleko, na Štefánikovej 21, ktorá už dnes neexistuje. Prídeme k bráne, zvoním, ale nikto nám neotvoril. Podotýkam, akí sme boli múdri, že uniformu sme mali zabalenú v balíku.

Hovorím Ondrovi, počkaj tu, ja idem našich budiť zozadu. Musel som preskočiť tri ploty, aby som mohol našim zabúchať na okno. Okno mi otvorila mama a tá skoro zdrevenela. A keď otvorila dvere Ondrovi, tak sa ma pýta: „Ako si sa sem dostal,“ a dodala, že predsa pred vedľajším skladom stojí Nemeč s automatom.

Asi som mal od pána Boha šťastie, že ten Nemeč alebo spal na vrátnici, alebo sa striedali na vrátnici... Je to proste neuveriteľné, ale stalo sa to!

Pán Tvarožek, Nemci, keď vás zajali, vedeli, že ste vojak. Pričom vieme, že všetkých povstaleckých vojakov považovali za banditov a odpravovali ich do zajateckých táborov. Ako je teda možné, že vy ste sa, ako vysokoškolský, tomu vyhli? Pozerali sa na vás trochu inak?

– Nie, nie, slovenskí vojaci boli pre nich zajatci. Ale ak náhodou natrafili v lese na civila, tak ho namieste zastrelili.

Naozaj? To každého civila považovali za partizána?

– Áno, na mieste. Si civil, nemáš tu čo robiť a...

Takže ako sa voči vám správali? Z ľudského hľadiska.

– Tí, s ktorými som sa ja stretol, boli slušní ľudia.

Nebolo to tým, že viete po nemecky?

– Nie, lebo keď nás viedli z tej Sopotnickej doliny, tak nás šikovali takí starší páni. Bol medzi nami aj vtedy známy humorista Ľudo Zelienska a keď okolo prechádzal kónský povoz, tak sa ich opýtal, že či si môže naň sadnúť, lebo že ho veľmi bolia nohy. Oni mu na to, že dobre, sadni si, ale tam dole nás počkaj!

Alebo iný prípad. Spomínal som, ako nás došikovali pred tú leteckú kasáreň a tam nás nechali stáť asi pol hodiny.

Okolo nás postávali miestni Banskobystričania, oblečení už v dlhých kabátoch, lebo bola riadna zima. Jeden z nich svoj kabát vyzliekol a dal ho vojakovi. Títo nemeckí vojaci to videli a odvrátili sa, akože nič.

Hovorím, ja som mal od Boha šťastie, že som vždy narazil na slušných Nemcov.

Ako ste sa vôbec dostali do vysokoškolského strážneho oddielu?

– Bolo to prostredníctvom strýka Tomáša, ktorý bol členom SNR. Aj s jeho synom Živom. Veď som bol ucho, ani 19 som nemal. Do normálnej jednotky nás nevzali, lebo sme boli nevojací.

Tento dokument (ukazujem ho B. Tvarožkovi), čo je svedectvo z archívov a v ňom sa hovorí o zradcovi! Nikto tu nepíše, kto zradil Goliana a Viesta,

resp. miesto, kde sa nachádzali. Všetci čítajte: „1. až 2. 11. 1944 na pobyt Viesta a Goliana bol upozornený horár Babjak v Bukovci jedným z troch dôstojníkov – Souhrada, Krátký a jeden vyšší dôstojník neznámeho mena. Babjak dopravil Viesta a Goliana do úkrytu vo svojom dome v Bukovej, tretí dom z dolného konca dediny, a na žiadosť generála Viesta a tiež plukovníka – lekára neznámeho mena v uniforme, ktorý sa pri hľadaní Nemcami zo strachu pred nimi priotrúvil.“ Rozumejte, pán Tvarožek, takto to už historici píšú.

– Nemám k tomu čo dodať, iba to, že tu chýba meno Peknikovo, plukovníka Peknika. Inak sa k tomu neviem vyjadriť a fantázie nebudem vyrábať.

Kde ste sa naučili tak dobre po nemecky?

– Môj starý otec bol veľký vlastenec, mal 13 detí. Osem chlapcov a 5 dievčat. A okrem dvoch, strýka Jura a strýka Jana, ktorí sa vrátili ako ruskí legionári, všetci museli chodiť do škôl na Morave a v Čechách. Tí dvaja chodili do maďarských škôl.

A, po druhé, všetky deti museli vedieť po slovensky, po nemecky a po maďarsky. Lebo tieto tri národnosti tu žili a otec hovoril – s každým sa musíš vedieť dohovoriť!

No a toto si osvojil aj môj nebohý otec a keď som na Brezovej skončil 4. ľudovú triedu, tak ma dali do Petržalky do nemeckej evanjelickej ľudovej školy.

Naučil som sa tam hlavne nie

spisovnú, ale takú rečovú nemčinu, čo potom zavážilo aj pri komunikácii s nemeckými vojakmi.

Otec pomáhal partizánom

Keď som prišiel domov do Nového Mesta nad Váhom, zisťoval som, že otec bol veľmi zaangažovaný do zásobovania partizánskej brigády Boženko Anatolija Antonoviča Snežinského a veliteľov oddielov 2. čs. partizánskej brigády J.V. Stalina Jána Reptu a Miloša Uhra (oddiel Hurban).

Málokto si dnes uvedomuje aké nebezpečenstvo vyplývalo pre otca z tohto obyčajného zásobovania. Veď si len zoberte tú očividnú odlišnosť. Za bežných okolností sa zbožie a iné potraviny vozili z dedín do mesta, ale počas odboja to bolo aj naopak. Potraviny smerovali z otcových skladov na vidiek.

A aby boli odbojári krytí, tak vymysleli fintu. Pri dodaní obilia do mesta dostávali roľníci potvrdenia, kde bolo uvedené potvrdené množstvo obilia, aby mohli dostať peniaze. No cez povstanie bolo treba kúpiť hladné krky v horách, tak to obilie, ktoré sa z miest vyvážalo, malo na ceduľkách názov „osivové obilie“.

Neviem, či mi uveríte, či neuveríte, ale ja som až do konca vojny vôbec nevedel, že môj otec toto robí! A pritom, keď som sa vrátil z povstania, tak som mnohé z týchto vozov aj sám sprevádzal. Cesty z Nového Mesta n/V na Myjavu, na Trenčín a Piešťany boli plné nemeckých hliadok. A keď sa nás Nemeč opýtal čo vezieme, odpovedať mu po nemecky bolo omnoho výhodnejšie, ako s ním komunikovať posunkovou slovenčinou.

V rodine máte doklad o otcovi, ako riadil okres.

– Je to list, ktorého obsahom je svedectvo o tom, ako otec v kritických časoch rozumne riadil okres a koordinoval spoluprácu so sovietskymi a rumunskými vojskami. Po oslobodení ho totiž zvolili za predsedu okresného národného výboru v Novom Meste n/V.

A kto ten list napísal?

– Jeden štábný kapitán, ktorý bol k otcovi pridelený. Žiaľ, už si nespomeniem na jeho meno. No a ten list mu zanechal na rozlúčku, keď ho preložili na generálny štáb.

Lenže váš otec tú funkciu nerobil príliš dlho.

– Veď práve, po troch, či štyroch mesiacoch, keď sa u nás situácia trochu znormalizovala, otec sa vychytil, že „čo ja sa budem s touto funkciou stále na-

ťahovať, veď ja som živnostník“... Skrátka, nechal to tak.

Ako otec ten úrad riadil?

– Na úrade som bol u neho len raz. Bolo to v čase, keď sa chystal zber šalátu a na jeho prípravu treba ocot. Tak si zavola miestneho majiteľa octárne, aby zistil ako na tom okrese stojí. Ten mu hovorí, žeby ho aj vyrobil, ale nemá lieh.

Otec mu teda vystavil potvrdenie na dovoz 1 000 litrov liehu zo Skalice a hovorí. „Dvesto litrov je vašich a z 800 litrov vyrobíte ocot. Ale nech vás Pán Boh chráni, ak to tak nebude!“

Pán Tvarožek, hovorí sa, že ste väzňom dvoch totalít. Čo vám vyčítala tá červená?

– Mne nič! Ja som nemal s nimi žiadne osobné problémy. Mojm problémom bolo, že som pochádzal z buržoáznej rodiny a potom, že ten bratranec Živo odletel na Západ s lietadlom, ktoré riadil bývalý vojnový letec bombardéru Milan Jakubec. Zo Živa sa stal agent – chodec. No a keďže na Západe už bol nasadený aj agent ŠTB, tak o Živovi sa všetko vedelo. I to, kedy príde, ako príde a čo tu chce robiť.

5 rokov Jáchymova som dostal za to, že Živo u mňa jednu noc prespal.

A prvá totalita bola o čom?

Za slovenského štátu nás 28. októbra 1942 prichytili, čo sme robili viackrát, ako sme nemecké heslá a hákové kríže zamaľovali bielou farbou. Bol som vylúčený zo všetkých škôl, ktoré presahujú úroveň školy národnej.

Záverčné vyznanie Branislava Tvarožka

„Je mi smutno z toho novodobého fašizmu, ktorý sa na Slovensku buduje. S konfederáciou politických väzňov som bol na niekoľkých podujatiach a vo väčšine to už nie sú priami účastníci, teda väzni, ale ich potomkovia.“

Keď sa hovorí o prvej republike, tak zabúdajú na jednu vec. Že nebyť 1. republiky, nebol by býval ani 14. marec 1939. A keby nebola bývala 1. republika, dnes tleskame Orbánovi v Budapešti.

Chodí tam s nami aj jeden katolícky farár. Môj kamarát. Fantastický chlap, takých nie je ani desať na Slovensku. Mal som s ním stretnutie a on mi hovorí – veď čo, akých my máme vlastencov! Taký Hlinka, taký Tiso. Ja teraz neviem, či títo ľudia nepoznajú ich minulosť, ja nemám proti ich osobe nič, len proti ich konaniu... Tiso, jeho konanie nebolo ani kresťanské, ani ľudské.

Za rozhovor sa poďakoval Vladimír Mikunda

Bratislava 24. 8. 2023. Vpredu zľava: B. Tvarožek, bývalá partizánska ošetrovatelka a spojka z brigády Čapajev Anna Bergerová a bývalý partizán a dnes predseda historickej odbojovej skupiny partizánov v SNP a zahraničí Karol Kuna. Všetkým dalo MO SR na tento rok ušiť uniformy.

Ako sa rozohorela 2. svetová?

„Fall Weiss“ nemecký útok (1,5 milióna mužov) proti Poľsku sa začal 1. 9. 1939. Nemci pri ňom stratili 44 tisíc vojakov. Dňa 6. septembra bola prelomená obrana na niekoľkých miestach, čím nacisti zrýchlili postup na Varšavu.

V direktíve č. 1 o vedení vojny sa hovorilo: „Zodpovednosť za rozpútanie vojny je možné prenechať Angličanom a Francúzom. Na nepatrné narušenie hraníc je treba odpovedať akciami rýdzo miestneho charakteru. Neutralitu, ktorú sme sľúbili Belgicku, Holandsku, Luxembursku a Švajčiarsku, treba prísne rešpektovať. V prípade, ak Anglicko a Francúzsko začnú vojenské akcie proti Nemecku, úlohou vojsk operujúcich na západe bude, aby zabezpečili predpoklady na víťazné zakončenie operácií proti Poľsku. V súvislosti s tým je treba, pokiaľ to bude možné, zničiť ozbrojenú silu protivníka a jeho hospodársky potenciál. Útok začínať len na môj príkaz. Pozemné vojská držia Západný val a sú pripravené zabrániť jeho obchvatu zo severu v prípade, že západné mocnosti porušia neutralitu Belgicka a Holandska.“

V prvých troch mesiacoch vojny od jesene 1939 do jari 1940 v rámci tzv. „Akcii inte-

ligencie“ bolo v regiónoch popravených takmer 60-tisíc bývalých vládnych úradníkov, vojenských dôstojníkov v zálohe, gazdov, duchovných a príslušníkov poľskej inteligencie – vedci, učítelia, právnici a lekári. Vráťane vyše tisíc vojnových zajatcov.

Na jar 1940 spustili nemecké okupačné úrady „AB akciu“, ktorá bola druhou fázou násilnej nacistickej kampane zameranej na likvidáciu Poliakov, ktorí boli považovaní za príslušníkov vodcovskej triedy. Cieľom bolo odstrániť tých Poliakov, ktorí boli považovaní za najschopnejších na organizovanie odporu voči nemeckej nadvláde a na zastrašenie poľského obyvateľstva, aby sa podriadilo.

Málo známym faktom je, že 1. 9. 1939 proti Poľsku zaútočila aj légia ukrajinských nacionalistov vedená Romanom Suškom.

Reakcia ZSSR, V. Británie a Francúzska

Prezídium najvyššieho sovie-

tu ZSSR hneď 1. 9. 1939 vydáva výnos o všeobecnej vojenskej povinnosti na plnohodnotné kádrové doplnenie armády. Predlžuje sa dĺžka vojenskej služby: v armáde z 2 na 3 roky, v námorníctve z 3 do 5 rokov.

Dňa 3. 9. 1939 je v ZSSR prijatý nový zákon o všeobecnej vojenskej povinnosti (tzn. k bojovým útvarom už mohol ísť ktokoľvek. Aj kulaci... A nielen do pracovných jednotiek). RRČA tak stratila svoju „robotnícku-roľníckosť“, prestala byť triednou a stala sa všeobecnou Červenou armádou. Tento proces bol v armáde završený k 26. 7. 1940. V námorníctve to bolo podobné, no nie zhodné.

Veľká Británie (1. 9.) a Francúzsko (2. 9.) vyhlasujú všeobecnú mobilizáciu. Od 1. 9. 1939 teda vypukol Nemecko-poľský konflikt. Vyhlásením vojny Nemecku zo strany V. Británie a Francúzska sa z neho stala európska vojna a po tom, ako sa do nej zapájajú: 3. 9. 1939 Austrália, Nový Zéland, India; 6. 9. 1939 Juhoafrický zväz; 10. 9. 1939 Kanada a ďalšie štáty, z celoeurópskej vojny sa stáva 2. svetová vojna.

Gliwická rádiová veža, ktorú akože prepadli Poliaci.

Ako sa ČSR ocitla v protifašistickom tábore víťazov?

Určujúcim sa tu stal 18. júl 1941, kedy ZSSR (veľvyslanec Ivan Majskij) a ČSR (minister Jan Masaryk) podpísali v Londýne zmluvu, ktorá stanovila výmenu vyslancov, vzájomnú podporu vo vojne proti nacistickému Nemecku i súhlas s budovaním čs. vojenských jednotiek na území ZSSR.

Bola to prvá medzinárodná dohoda, ktorá uznala ČSR ako štát v predmníchovských hraniciach, zároveň ČSR postavila na roveň plnoprávneho člena protihitlerovskej koalície. (Čs. národnooslobodzovacie hnutie mohlo od tohto momentu vystupovať aj ako spojenec ZSSR.)

To, že ZSSR zmluvou fakticky uznal ČSR v rozsahu

hraníc pred Mníchovom malo taký razantný vplyv, že ešte toho istého dňa sa aj V. Británie poponáhľala definitívne uznať čs. vládu v Londýne a teda aj ČSR. Pravda, bez hraníc spredu roku 1938!!! Nasledujúceho roku (26. 10. 1942) ČSR uznali aj USA.

A čo potom?

Táto dohoda so ZSSR mala platnosť len do porážky Nemecka. Kto bude potom garantovať integritu a suverenitu v povojnovom období?

Beneš si myslel, že svojimi víťazstvami vo vojne to zaručia USA a V. Británie. No Stalingrad a Kursk mu túto jeho teóriu preoral naruby. To bol dôvod Benešovej vypočítavosti prečo sa zrodila čs.-sovietska zmluva z 12. decembra 1943.

- r -

Viete, že...?

...názor, ako Nemci nazerali na Slovákov, bolo veľmi dobre badať aj na postojoch H. Göringa?

„Ja osobne som nikdy nepokladal samostatné Slovensko za skutočne suverénny štát. Keby som tam pri vypuknutí vojny bol potreboval letisko, bol by som ho využil aj vtedy, keby Slovensko nebolo vypovedalo vojnu Poľsku.“

Hitlerovské vojská konali presne v tomto zmysle. Najmä v tej časti Slovenska, ktorú obsadili v roku 1939. Vyrabovali všetky zásoby a vojenské sklady (Len zo Slovenska vyviezli výzbroj pre 24 divízií – S. Falťan, Slováci v partizánskych bojoch v Sovietskom zväze). Z vojensko-strategického hľadiska bolo Slovensko pre Hitlerove dobyvačné plány len jednou z prvých Schutzzone v Európe.

...pre hitlerovských „nadhľudí“ boli aj Slováci nenávidenými a podľa fašistickej teórie na zánik odsúdenými Slovanmi?

Hitler to predurčil už v knihe Mein Kampf: „Ak chceme vybudovať Veľkonemeckú ríšu, musíme najprv vyhladiť slovanské národy“. Túto svoju nacistickú teóriu uplatňoval v Česku, v Poľsku, Juhošlávií, na okupovaných územiach ZSSR a aj na Slovensku.

Hitlerovská vláda uvádzala v jednom zo svojich dokumentov, že „Slovania musia pracovať na Nemecko, dokiaľ ich potrebujeme, a keď ich nebudeme potrebovať, musia zomrieť. Lekárska starostlivosť tu nie je potrebná. Vzdelanie je nebezpečné. Každá vzdelaná osoba je našim budúcim nepriateľom.“

...ľudácky režim sa aj po vypuknutí SNP v podmienkach nemeckej okupácie pokúšal budovať novú brannú moc?

Spolupráca s Nemeckom pritom aj v tom čase v praxi znamenala politickú, hospodársku a vojenskú podporu úsiliu namierenému proti štátom protihitlerovskej koalície.

Dôležitú úlohu tu zohrala dobová propaganda, ktorá stále živila vieru v nemecké víťazstvo. Spojenectvo s Nemeckom propagovala ako jedinú záruku zachovania SR, s ktorou sa fatálne spájalo jestvovanie slovenského národa. S príspevom celej spoločnosti sa mala vytvoriť hrádza „proti boľševickému návalu“.

...v súvislosti so SNP bola pre slovenský ľudácky režim najbolestivejšou stratou armády?

Časť sa stala súčasťou ozbrojených síl Povstania, časť Nemci odzbrojili, časť sa rozpáchala a neskôr si buď našla miesto v partizánskych a vojenských povstaleckých jednotkách, alebo padla do nemeckého zajatia. Z približne 90-tisíc mužov armády SR ostala na strane režimu ako organizovaný celok len nitrianska posádka.

Krach armády musela priznať aj vláda, ktorá sa usilovala vplyv Povstania minimalizovať. Z „hry“ vypadol aj hlavný organizátor repatriácie 1. a 2. slovenskej technickej divízie, minister národnej obrany gen. F. Čatloš, ktorý ušiel na povstalecké územie.

...Nariadenie (5. zasadnutie SNR)... o záležitostiach vojenských osôb (počas SNP) z počtu mužstva v činnnej službe a niektorých osôb im čo do náležitostí na roveň postavených priznávalo aj finančné príplatky?

Mužstvu bol vymeraný poľný príplatok 3 koruny slovenské a pre poddôstojníkov to bolo 5 Ks. V tylových podmienkach to bolo 1,50 pre mužstvo a 2,50 pre poddôstojníkov.

Nariadenie platilo späť od 1. 9. 1944.

...prvý pancierový vlak bol skonštruovaný za dva týždne?

Stavba IPV-1 (Improvizovaný pancierový vlak) začala už 4. 9. a dokončená bola 18. 9. 1944. Jeho skúšobná jazda, pod názvom Štefánik, sa konala 20. 9. 1944.

...aj na Slovensku prebiehal v období SNP a po ňom „boj o koľaje“?

Dokumentárna kniha „Boj o koľajnice“ od Emila Kadnára uvádza prehľad diverzných akcií proti železnici v období 1. 8. 1944 – 28. 2. 1945. Celkovo ich zaznamenala 213, z toho 17 už pred vypuknutím SNP.

V jednotlivých mesiacoch sa udiali nasledovné počty atentátov proti železnici: September 1944 – 38, október 1944 – 37, november 1944 – 33, december 1944 – 33, január 1945 – 46 a február 1945 – 9.

Prvá diverzia (1. 8. 1944 – roztrhnutá trať a kompletne zastavená doprava) sa udiala na trati Orlov Plaveč – Čirč; Druhou (4. 8. 1944) bol výbuch medzi stanicami Vranov nad Topľou – Soľ.

Publikácia „Boj o koľajnice“ neuvádza celkovú spôsobenú škodu. K istej predstave však pomôžu čísla, ktoré sú známe o ničení, uskutočnenom partizánskym zväzkom Čapajev: 25 zničených vlakov, 22 lokomotív, 5 železničných cisternových vlakov, 1 obrnený vlak, 6 železničných mostov, 480 metrov koľají...

- **Báčkov:** Jozef Nemčík 70 rokov.
- **Bardejov:** Idka Dorčaková 84, Mária Leščišinová 90, Ing. Ivan Hanuščák 65, Vlasta Barančíková 81, Anna Hudaková 80 a Mária Butkovská 85 rokov.
- **Banská Bystrica:** Mgr. Matúš Čupka 40, Ján Šemetka 82, Pavel Nikodem 87, Martin Francisci 75, Eva Kučerová 82, JUDr. Ivan Matejko 65 a Barbora Maková 92 rokov.
- **Bratislava:** František Moravický 83, František Kaša 86 a Eva Karvašová 91 rokov.
- **Bratislava-Karlova Ves:** Juraj Janošovský 70 a Ivan Horčiak 50 rokov.
- **Bojnice:** Ján Hudec 81, Margita Siváková 75 a Mária Petrisková 82 rokov.
- **Brezno:** Karol Oborčok 70 a Roman Švantner 60 rokov.
- **Belá – Dulice:** Zuzana Balková 89 a Martin Čulen 40 rokov.
- **Bernolákovo:** Ivan Luljak 40, Magda Nagyová 85, Martin Príkopský 35, Jarmila Kováčová 40 a Marta Kopecká 75 rokov.
- **Cinobaňa:** Július Gombala 90 rokov.
- **Cetuna:** Anna Hargašová 97,

- Rudolf Gašparík 70, Mária Stachová 89 a Emília Filúsová 80 rokov.
- **Čaňa:** Pavol Kováč 90, Eva Čechová 60, Mária Buzová 90, Ladislav Mura 80 a Štefan Magyar 82 rokov.
- Ján Koch 82, Irena Mihoková 81, Mária – Anna Vargová 80, Jaroslav Sajko 55 a Margita Bitová 91 rokov.
- **Čaňa mládež:** Melánia Sandorová 60 rokov.
- **Čierna nad Tisou:** Miroslav Slosiarik 75 rokov.
- **Dargov:** Michal Bajus 91 rokov.
- **Družstevná pri Hornáde:** Helena Jergová 92 rokov.
- **Hnúšť'a:** Hilda Ginisová 60 rokov.
- **Hlivištia:** Ing. Michal Timko 70 rokov.
- **Jovsa:** Margita Víteková 85 rokov.
- **Kamienka:** Mária Horbaľová 70 rokov.
- **Kobeliarovo:** Ján Martinko 80 rokov.
- **Košice juh:** Michal Potoma 92, Ingrid Brutovská 50, Ľubica Lokšová 80, Ing. Ondrej Marcinčák 30, MUDr. Katari-

- na Šalomonová 70, Adela Oleničová 95 a Stanislav Kolláth 55 rokov.
- **Košice Sever:** Tibor Žiak 70, Eva Skljarszká 97, Edita Sláviková 70, Marie Krutáková 75, Estera Cubiková 82 rokov.
- **Košice Stred:** JUDr. Margita Grunwaldová 88 a Mária Zelinová 82 rokov.
- **Košice KVP:** PhDr. Monika Valentová 86 a Ing. Mária Pirosková 40 rokov.
- **Košice Staré mesto:** Valéria Horniaková 89, Ing. Karol Orlovský 65, Michal Iman 97, Jozef Kuzdera 25 a PhDr. Ladislav Tomko 95 rokov.
- **Košice mládež:** Ludmila Malčíková 55 a Monika Pačutová 50 rokov.
- **Košické Oľšany:** Terézia Stanislavová 70 a František Eged 91 rokov.
- **Kordíky:** Marta Cellárová 60 rokov.
- **Križ:** Vladimír Tej 75 rokov.
- **Kuzmice:** Juraj Štibel 65 rokov.
- **Lipany:** Anna Džurová-Trnovská 94 a Žofia Harďoňová 99 rokov.
- **Lipovec:** Gabriela Pavlenko-

- vá 70 a Magdaléna Laliková 75 rokov.
- **Liptovská Teplička:** Oľga Smolárová 80, Mária Ovsiačková 82 a Ján Jurčík 82 rokov.
- **Ľubľa:** Elena Kováčsová 70 rokov.
- **Ľubietová:** Zuzana Kutná 60 rokov.
- **Lučenec:** Ernest Nagy 89 rokov.
- **Malé Ozorovce:** Viera Kušnírová 70 rokov.
- **Markovce:** Rudolf Kináč 80 rokov.
- **Medzilaborce:** Mária Regrutová 91 a Jana Blanárová 60 rokov.
- **Mikulášová:** Andrej Jackanin 90 rokov.
- **Nacina Ves:** Maroš Mandel 50 rokov.
- **Nová Baňa:** Anna Andrášiková 96 rokov.
- **Očová:** Juraj Holík 85 a Dušan Hancko 75 rokov.
- **Parchovany:** Anna Ujhelyiova 70 rokov.
- **Pohorelá:** Ľubomír Buvala 65, Marek Matúš 45, Mária Matúšová 95, Jozef Šťavina 75 a Ján Baksa 50 rokov.
- **Poruba pod/Vihorlatom:** Juraj Kriška 50 rokov.
- **Pliešovce:** Mgr. Zuzana Kyseľová 75 rokov.
- **Prešov:** Jozef Blizman 70 a Jozef Bodnárík 85 rokov.
- **Prievidza:** Alžbeta Podlužanská 70, Jozef Cibulka 84 a Helena Junásová 75 rokov.
- **Rajec:** Roman Lalinský 50, Marcel Stupňan 50, Marián Ďuraj 70, Jirí Tobola 70 a Anna Zádňančinová 70 rokov.
- **Revúca:** Pavel Hradický 90, Július Kvetko 85, Zuzana Homoliaková 82, Helena Ganajová 70, Helena Repáková 65 a Mária Čipková 92 rokov.
- **Rožňava:** Mária Hlaváčová 75, Ján Ujházy 75 a Júlia Székelyová 85 rokov.
- **Rimavská Sobota:** Ing. Ján

- **Sobrance:** Pavol Serenča 87 rokov.
- **Senec:** Vojtech Lacko 80 rokov.
- **Stará Ľubovňa:** Veronika Basárová 80, Mária Kundľová 75, Zdena Petriková 65 a František Sekelský 85 rokov.
- **Sučany:** Ján Brna 70, Jozef Petričko 84, Martin Matula 82 a Ľubica Pačánová 70 rokov.
- **Stebník:** Štefan Kučečka 60 rokov.
- **Strážske:** Alica Cibulková 82, Pavol Mlynarčík 89, Mária Duraniková 81 a Mária Slivková 75 rokov.
- **Šamudovce:** Vladimír Pavlov 60 rokov.
- **Šarišské Jastrabie:** Juraj Kačmarik 70 rokov.
- **Šoporňa:** Ludmila Krkošková 75 a Agneša Leichtová 70 rokov.
- **Tlmače:** Silvia Hladká 70 rokov.
- **Trebišov:** Milan Seman 75 a Dušan Mergeš 65 rokov.
- **Trenčín:** Ing. Helena Čavojská 87, MUDr. Slávka Žilinčanová 81, Tomáš Švec 45, Jaroslav Kolárik 85 a Ing. Jaroslav Mikuš 70 rokov.
- **Trenčianske Teplice:** Ing. Alena Križková 60 a Daniela Mokraňová 75 rokov.
- **Vráble:** Mária Mikleová 84 a Samuel Titka 25 rokov.
- **Zalužice:** RSDr. Vladislav Paľovčík 75 rokov.
- **Zvolen:** Július Mihál 100 rokov.
- **Zvolenská Slatina:** Mária Michnová 50, Alexander Gondec 80, Ivan Hraško 35 a Anna Žužová 70 rokov.
- **Zlatníky:** Božena Dúcka 81 a Štefan Záfer 75 rokov.
- **Ždaňa:** Mgr. Martina Nadzon-Gergel'ová 45 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme.

Lúčime sa so vzácnym človekom

S hlbokým zármutkom sme prijali správu, že 22. 8. 2023 nás navždy opustil náš dlhoročný člen a funkcionár ZO SZPB Dolný Kubín, zakladajúci člen Zväzu slovenských partizánov a jeden z posledných priamych účastníkov SNP na Orave MVDr. Jaroslav Prokop.

Narodil sa v Dolnom Kubíne 1. septembra 1925, kde prežil svoje detstvo a celý život. Počas svojej mladosti a v čase dospievania prežíval ťažké obdobie, schyľovalo sa k 2. svetovej vojne. Ako študent gymnázia, ešte nestihol dovŕšiť 18 rokov, a už pomáhal svojmu starému otcovi pri prevádzaní utekajúcich väzňov z poľských koncentračných táborov a vojnových zajatcov, ktorí utekali z obsadeného Poľska cez sever Oravy na juh Slovenska. Od nich sa dozvedel o nacistických zverstvách, ktoré páchali. Chcel ale vykonať ešte viac.

Slovenské národné povstanie vypuklo presne tri dni pred jeho 19. narodeninami. Vtedy Revolučný okresný národný výbor v Dolnom Kubíne vyhlásil mobilizáciu a mladý Jaroslav Prokop sa okamžite prihlásil v dolnokubínskych kasárňach medzi prvými ako branec na pomoc SNP. Bol nasadený do obranných bojových akcií a po ústupe povstalcov do hôr sa pridal k partizánom. Stal sa veliteľom družstva v partizánskej skupine Signál, ktorá pôsobila v oblasti Chočských vrchov na území Oravy a Liptova. So spomienkami a zážitkami z tohto obdobia sa rád podelil na besedách s mládežou na základných a stredných školách po celej Orave. Jeho spomienky a písomné dokumenty z obdobia boja proti fašizmu sú navždy zaznamenané aj pre nastávajúce generácie.

Za zásluhy v odboji získal mnoho vyznamenaní a ocenení pri príležitosti výročí SNP a víťazstva nad fašizmom. Ostatné vyznamenania dostal pri príležitosti Dňa víťazstva nad fašizmom 8. mája 2018 z rúk prezidenta SR. Išlo o medailu Za významné zásluhy o rozvoj vlasti, obrany a bezpečnosti Slovenskej republiky. Ďalej dostal pamätnú medailu ministra obrany SR k 75. výročiu SNP a skončenia 2. svetovej vojny. Veľmi si cenil aj ocenenie ktoré mu bolo udelené ako Osobnosť Žilinského samosprávneho kraja.

Odišiel od nás na večnosť vzácny človek, ktorý svojou obetavou prácou a osvetou o histórii SNP zanechal po sebe veľmi silný odkaz pre mladú generáciu.

Češ' jeho svetlej pamiatke!

Členovia ZO SZPB Dolný Kubín a Oblv SZPB Ružomberok

Navždy sme sa rozlúčili

- **Lipany:** so 70 ročným Vladimírom Darákom.
- **Rajec:** so 72 ročnou Jankou Kardošovou.
- **Zalužice:** so 62 ročným Ing. Ladislavom Galenom.

- **Žiar nad Hronom:** s 93 ročným Arpádom Meszárošom a 84 ročným Jánom Trubenom.

Češ' ich nehynúcej pamiatke!

Ďalší ročník folklórného festivalu k SNP

V krásnom prostredí Čergovského pohoria pod Minčolom v obci Čirč v okrese Stará Ľubovňa 20. augusta 2023 konal sa jubilejný 45. ročník folklórného festivalu na počesť SNP.

Oslavy začali svätou liturgiou v miestnom kostole, pokračovali pietnym aktom pri pomníku obetí 1. a 2. svetovej vojny, kde starosta Michal Didík priblížil obdobie SNP v obci Čirč. Pokloniť sa obetiam oboch vojen prišli aj Motorkári Slovenska BRAT ZA BRATA.

Po panychíde sprievod sa presunul do miestneho amfiteátra, kde na začiatok s príhovorom vystúpil predseda ObĽV SZPB v Starej Ľubovni Václav Homišan. V príhovore zdôraznil význam SNP pre našu spoločnosť a budúce generácie, objasnil históriu partizánskeho hnutia na Slovensku a v prilahlých horách, upozornil na stále žijúce

snahy o znovuzrodenie fašizmu a nacizmu a smery boja proti rasovej, národnostnej, náboženskej a inej nadvláde. Osláv sa zúčastnili poslanec PSK Martin Karaš, starostovia okolitých obcí, podpredseda ObĽV SZPB Peter Kober a okolo 400 občanov Čirča a širokého okolia.

Za moderovania sympatickej Marianny Železnej vystúpilo 9 folklórnych súborov, medzi najznámejšie patrili Čerkoše, DH Popradčan, FS Raslavičan, FS Vrchovina a skupina DRIŠLÁK. Po bohatej tombole pokračovala zábava pri DJ muzike. Na svoje si prišli aj deti na zábavných nafukovacích hradoch a rôznych kolotočoch.

Podakovanie patrí organizátorom na čele so starostom: M. Didíkom, členom obecného zastupiteľstva, členom SZPB z obce, ako aj podpore z ĽOS Stará Ľubovňa a PSK.

- VII -

Zo života Klubu umelcov, spisovateľov a historikov

Dňa 5. septembra za nových členov svojej základnej organizácie prijal Helenu Jurasovú (dcéru Janka Blaha a umeleckú vedúcu detského folklórného súboru Vienok), Andreja Šoku (reštauroval pamätník 2. čs. paradesantnej brigády v Dolnej Lehotě Krpáčove), Radoslava Ragača (generálneho riaditeľa Sekcie kultúrneho dedičstva MK SR), Emila Semanca (starostu Umeleckej besedy Slovenska) a Ivana Šebestu (tlačiaru zväzových bulletinov a známok).

Prijal aj europoslankyňu Katarínu Roth Nevedálovú, ktorá bude SZPB nápomocná pri usporiadaní národno-historickej výtvarnej výstavy v sídle Parlamentu EÚ v Bruseli.

Pomerne diskutovanou témou rokovania bola otázka aktivít MS v spojitosti s jej výročím a odhalením busty Františka Jozefa Fugu, ktorého označili ako autora slovenskej vlajky.

Na problém upozornil člen SZPB, hlavný heraldik SR, Ladislav Vrteľ, ktorý je spoluautorom platnej štátnej vlajky SR. Podobný tvar vlajky totiž vytvoril práve grécko-katolícky kňaz Mons. Fuga v Hamiltone v Kanade v roku 1984 pre zahraničnú MS.

Klub tiež prerokoval stav realizácie projektov Pasportizácie pomníkov a pamätníkov SNP a oslobodenia, I. etapa a Memoriabilita – spomienky zosnulých výtvarných, umeleckých a odbojarských osobností a osobností pokročilého veku – tvorcovia protifašistického odkazu.

Spracovateľmi tohto projektu sú Ladislav Skrak a Peter Zelizňák, ktorý na báze internetovej Wikimédie poskytuje už dlhodobo zábery na pomníky a pamätníky protifašistického odboja. Ako niekdajší riaditeľ Armádneho výtvarného štúdia napomáhal aj pri výročných výstavách SZPB a Klubu výtvarných umelcov a teoretikov. Klub preto navrhuje P. Zelizňáka na udelenie odbojarskeho vyznamenania.

V prípade druhého projektu Memoriabilita členovia Klubu Vladimír Husák, Dušan Čaplovič a husľový virtuóz Peter Michalica prisľúbili zostavovateľom poskytnúť ďalšie spomienkové texty a obrázky (povedľa príspevkov z výtvarnej oblasti aj od syna M. Kráľovičovej M. Procházku, od V. Mináča ml., M. Gešpera, J. Leikerta, M. Krna a ďalších).

Projekt sa realizuje na základe populárnej Galérie odbojára (Bojovník 2021 a 2022).

- IS -

Čo píšú o (proti)fašizme iní?

(Dokončenie zo str. 9)

■ V USA odtajnili dva dokumenty o zvrhnutí prezidenta Čile v roku 1973

Prevrat zlikvidoval prezidenta José Salvadora Allendeho a dovedol k moci generála Augusta Pinocheta.

Prvým dokumentom CIA bol ešte pred samotným prevratom informovaný prezident R. Nixon o „možnom pokuse vojenského prevratu“ vo vojenskom námorníctve a že nepokoje podporujú aj pozemné sily s letectvom, ktoré chcú tiež zvrhnúť vládu. Zároveň sa tu tvrdí, že „neexistuje dôkaz existencie plánu s koordináciou účasti všetkých troch druhov ozbrojených síl. Dokument poukazuje aj na znepokojenie Allendeho. Druhý dokument sa zrodil v deň prevratu a hovorí, že prezident Allende stále dúfa, že „dočasné opatrenia umožnia vyhnúť sa zrážkam“, no plány námorných dôstojníkov proti vláde už podporili kľúčové armádne jednotky.

Podľa oficiálnych údajov, za roky armádnej chunty na čele s A. Pinochetom (moc odovzdal civilnej vláde až v roku 1990) bolo zabitých takmer 3 200 ľudí, takmer 1 200 je nezvestných a okolo 28-tisíc bolo mučených.

Proti Pinochetovi sa viedlo vyšetrovanie, on však v roku 2006 zomrel.

Podľa ria.ru z 26. 8. 2023

■ “Os podobná fašistickej”. USA intenzívne vytvárajú vojenskú alianciu v tichomorskom regióne

Počas japonskej okupácie a protijaponskej vojny zahynulo približne 35 miliónov Číňanov. Japonci sa v Číne v dvadsiatom storočí dopustili takých zverstiev, že na ne nezabudnú ani v dvadsiatom prvom storočí.

Krokom k zmiereniu by mohlo byť vzdanie sa militaristických zámerov zo strany Tokia, na čo Peking pravidelne vyzýva. Ako však vidíme, japonské vládnuce kruhy sa vydali opačným smerom. Japonské sily sebaobrany sa systematicky transformujú na silnú armádu vybavenú útočnými zbraňami. Japonsko v skutočnosti vlastní jadrové zbrane alebo ich môže v krátkom čase získať. Posilňuje sa vojenská spolupráca s USA. Potvrdilo to samostatné stretnutie amerického prezidenta Joea Bidena a japonského premiéra Fumia Kišidu v Camp Davide.

AM, 25. 8. 2023, výňatok

■ Drobnohlád Eduarda Chmelára

„Uplynulé dni nám opäť vrátili do kampane tému zbrojenia a pripomenuli nám, aká dôležitá je otázka vojny a mieru v nadchádzajúcich voľbách.“

Prejavilo sa to predovšetkým pri spomínaní na 21. august 1968, kde sa všetky médiá a väčšina politikov točili okolo toho, že, vraj, dnes sa nám to už stať nemôže, pretože sme členmi NATO a to nás ochráni.

Lenže, ako som už veľaokrát na to upozorňoval, to všetko je číra propaganda. Aj v roku 1968, aj v roku 1944 nás predsa prepadli naši spojenci. A nezabudnime na rok 1938, kedy nás opätovne zradili naši spojenci. Čiže nebezpečenstvo nikdy neprichádzalo od nepriateľov, ale od zrady priateľov.“

<https://www.youtube.com/watch?v=TyxvopP89R8>, výňatok

■ Počas okupácie Stalingradu nacistami zahynulo vyše 360 000 ľudí

23. augusta 1942 nacistickí útočníci prvýkrát podrobili Stalingrad masívnemu leteckému bombardovaniu. Útok, ktorý svojou silou a krutosťou nemal obdoby, zničil takmer polovicu mesta, ale nezlomil ducha jeho hrdinských obrancov.

Nepriateľ počas dňa uskutočnil až dvetisíc leteckých útokov. Piloti Luftwaffe bombardovali mesto v nepretržitom koberci a sledovali cieľ vymazať ho z povrchu zemského. Do večera ležala väčšina Stalingradu v troskách. V ten deň zahynulo vyše 40 000 ľudí a asi 50 000 bolo zranených.

Súčasťou okupačnej politiky bolo masové nútené zotročovanie obyvateľov regiónu, v rámci ktorého bolo do Nemecka a na územie európskych štátov v tyle nemeckých vojsk na prácu a do koncentračných táborov odvedených vyše 73-tisíc sovietskych občanov...

Volgogradský oblastný súd uznal činy nacistov v Stalingrade a regióne počas Veľkej vlasteneckej vojny za genocídu.

AM, 24. 8. 2023, krátené

Dlhý život s mrkvou, petržlenom a červenou cibuľou

Rozhodujúcim aspektom pre dlhovekosť je starostlivosť o zdravie. Na predajných pulkoch máme rad dostupných potravín, ktoré až prekvapivo pozitívne ovplyvňujú dĺžku nášho života.

Mrkva

Jej unikátna vlastnosť spočíva vo vysokom obsahu vlákniny, ktorá blahodarne ovplyvňuje prácu tráviaceho traktu a podpory zdravej hmotnosti.

Veľký obsah betakaroténu upevňuje imunitu a ochranu buniek od voľných radikálov.

Petržlen – prírodný zdroj vápnika

Ak nám pôjde o podporu zdravia srdca a o normalizáciu tlaku, petržlen je skutočným lídrom medzi zeleninou.

Bohatý obsah vápnika v tejto zelenine pomáha znižovať riziko srdcovo-cievnych chorôb a podporuje optimálnu úroveň krvného tlaku.

Pravidelná konzumácia petržlenu spôsobuje stabilizáciu srdcovo-cievneho systému a zlepšenie celkového stavu organizmu.

Červená cibuľa

Spomedzi všetkej zeleniny je skutočným bohatierom. Osobitne vďaka jej antioxidantným vlastnostiam. Flavonoidy (poznáme ich aj pod označením vitamínov P), ktoré obsahuje červená cibuľa, zohrávajú dôležitú úlohu v boji s oxidačným stresom a starnutím buniek.

Flavonoidy pomáhajú upevňovať imunitný systém a znižujú riziko chronických ochorení. Pravidelná konzumácia červenej cibule podporuje mladosť organizmu a všeobecné zdravie.

- r -

ZRNKÁ HUMORU

List matke

Píše ukrajinský vojak matke z frontu.

– Mami, piš mi rovno do zajatia.

* * *

Hovori tréner

Povedal mi, že boj je lepší ako sex.

– A ty si sa ho neopýtal, prečo tak hovorí?

– Opýtal. Povedal, že boj zažije častejšie a rozplakal sa.

* * *

Konzultácia u advokáta

Prečo sa chcete dať rozviesť, pýta sa advokát klientky.

– Pretože sa ku mne správa ako ku psovi!

? ? ?

– No, požaduje odo mňa absolútnu vernosť.

* * *

V lietadle

Letí kňaz v lietadle a po chvíli si zavolá stewardku.

– V akej sme výške?

– 3 000 metrov.

– Tak mi prineste pohár koňaku.

– Po chvíli si ju zavolá opäť a opäť rovnaká otázka.

– Teraz sme vo výške 5 000 metrov.

– Tak mi prineste ešte pohár koňaku.

– Keď lietadlo vystúpi do letovej hladiny, kňaz si znova zavolá stewardku.

– A teraz sme v akej výške?

– 10 000 metrov.

– Tak mi prineste pohár vody.

– Ale veď ja vám opäť môžem priniesť koňak!

– Pssst, toto už počuje šéf.

* * *

Úvaha podnikateľa

Podnikateľ príde domov, sadne si za stôl, vytiahne papiere a začne si robiť poznámky.

– Tak dlh v banke je vyrovnaný.

V tom mu kričí manželka z kuchyne: – Janko, dnes som ti bola neverná.

A podnikateľ si píše ďalšiu poznámku: – A manželský dlh bol tiež vyrovnaný.

21. septembra bola oslobodená...

(dokončenie v tajničke)

pomôcky: ORO, ANA, STARS, OLAV, ARE	opoj alkoholom	hnev	zves	prelamoval		EČV Starej Lubovne	ukazovacie zámeno	starorímsky pozdrav	surovina na výrobu cukru	snívalo		japonský spôsob úpravy kvetov	platil
somár					hviezdy, po anglicky						99 rímskymi číslicami		
					polovný pes						ženské meno		
1. časť tajničky													
kráčame						otec	výstelka						
							ruské mužské meno						
	otlaky na rukách	diabol						priraďovačia spojka					
		malé dieťa						šupina					
1050 rímskymi číslicami			spájaj lepom						severské muž. meno				
			obidve						mužské meno				
zlato, po španielsky				oficiálne sa rad						sídlo v Togu			
				uznanie autority						plavidlá			
zobákom zbierajú potravu					usadenina roztoku	polodrahokam					značka hliníka		
						sídlo v Estónsku					dôveruj		
2. časť tajničky												citostlovce veselosti	kypri pluhom
EČV Levoče			stará zbraň na búranie opevnení							kanón			
MPZ Ekvádoru			stromo-radie							majetok štátu			

Správne vylúštenie tajničky z č. 9 znie: *nemeckými okupačnými vojskami.* Knihu posielame: za Boj. č. 8 Vlaste Masiarovej do Žiaru nad Hronom a za Boj. č. 9 PhDr. Jozefovi Jambrichovi, PhD., do Zvolena.

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72 Bratislava, alebo na e-mail: bojovnik@szpb.sk.

Noviny vychádzajú s finančnou podporou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

BOJOVNÍK

NOVINY ANTIFAŠISTOV

Vydáva Slovenský zväz protifašistických bojovníkov • Šéfredaktor Vladimír Mikunda, redaktor Vladimír Dobrovič, grafická úprava: Peter Procházka • Internet: www.szpb.sk, e-mail: bojovnik@szpb.sk • Sídlo vydavateľa a adresa redakcie: Štúrova 8, 815 72 Bratislava • IČO 00177431 • Neobjednané rukopisy a fotografie sa nevracajú • Vychádza mesačne, cena jedného čísla 0,90 € (0,72 € pre predplatiteľov) • Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty • Objednávky (aj do zahraničia) vybavuje Slovenská pošta, a. s., Stredisko predplatného tlače, Uzbecká 4, 820 14 Bratislava 214, e-mail: predplatne@slpost.sk • Tlač: DOLIS GOEN, s.r.o., Sklenárska 6, 811 02 Bratislava • Ročník XLVII (LXVIII) • Podávanie novinových zásielok povolené riaditeľom pošty pod č. 2606/93 zo dňa 27. 7. 1993 a RPR poštou Ba 12 z 15. 12. 1993 pod č. 191/93 • Index č. 49 036, ISSN 0323-2018 • ISSN 2585-9625 (online) • Evidenčné číslo: EV 204/08. Titul neprešiel jazykovou korektúrou.

SLOVENSKO V 2. ODBOJI

1934: 28. september. Dňa 28. septembra 1934 Piłsudského Poľsko ústami svojho ministra zahraničných vecí Józefa Becka zvestovalo celému svetu: „Poľsko z vlastnej vôle vyhlasuje, že odteraz spája svoj osud s osudom Nemecka... Poľská vláda vyhlasuje, že sa viac necíti byť viazaná akýmkoľvek záväzkami voči Československu a pripomína svoje pranie ustanoviť spoločnú hranicu s Maďarskom.“

1938: 20. september. Sovietska vláda dala v tento deň svojmu veľvyslancovi S. Alexandrovskému pokyn, aby oznámil čs. prezidentovi Benešovi nasledujúce: „Na Benešovú otázku, či ZSSR poskytne v súlade s dohodou okamžitú a účinnú pomoc Československu, môžete dať menom vlády Sovietskeho zväzu kladnú odpoveď.“

1938: 20.-21. september. Anglicko a Francúzsko postavili pred ČSR ultimátum, vyhlásiac, že ak nesplní Hitlerove požiadavky a pokúsi sa brániť Tretej ríši s podporou ZSSR, tak všetok kolektívny Západ (vrátane nacistov) vyhlásiť proti Československu a Sovietskemu zväzu „križovú výpravu“.

1938: 25. september. Na základe diplomatickej nóty sa poľská vláda dožadovala územia aj okolo Čadce, Javoriny a iných menších území Slovenska. Bratislava to najskôr odmietla, no keď sa Poľsko začalo vyhrážať „najostrejšími prostriedkami“, tak to bolo prijaté. Tým sme stratili 226 km² územia s 4280 obyvateľmi.

1938: 27. september. N. Chamberlain odmietol poskytnúť pomoc ČSR a to isté urobilo i Francúzsko.

1938: 30. september. Podpis Mníchovskej dohody (Nemecko, Taliansko, V. Británie a Francúzsko). Petržalka a Devín pripadli Nemecku.

1939: 1. september. Slovensko začalo bez vyhlásenia vojny ťaženie proti Poľsku.

1939: 3. september. Poľský prezident Ignacy Moscicki povoľuje výstavbu Légie Čechov a Slovákov.

1939: 13. september. Pri Tarnopole v Poľsku zasiahla do bojov proti Nemcom 1. čs. légia pod vedením pplk. Ludvíka Svobodu.

1940: 30. september. Premiér W. Churchill oficiálne vyhlásil, že Veľká Británie zrušila platnosť Mníchovskej dohody.

1941: 1. september. Ilegálne vedenie KSS vypracovalo „Organizačný štatút bojových janošíkovských družín“.

1943: 30. september. Dvetisíc slovenských vojakov prešlo na sovietsku stranu (základ 2. čs. paradesantnej brigády v ZSSR).

1944: V noci z 1. na 2. september. Konev píše Stalinovi a navrhuje sovietsku operáciu na Slovensko cez Karpaty. Stalin dal na ňu súhlas 3. septembra 1944.

1944: 2. september. Stalin nariadil generálnemu štábu, aby okamžite zorganizoval v prospech SNP zásobovanie vojenským materiálom vzdušným mostom. Hlavný stan najvyššieho velenia ČA už 2. septembra 1944 vydal pre 1. a 4. UF smernicu: pripraviť a najneskôr do 8. septembra začať na styku týchto ukrajinských frontov útočnú operáciu.

1944: 7. september. J. Tiso nariaduje vytvoriť protipartizánske pohotovostné oddiely Hlinkovej gardy – POHG.

Spočiatku sa skladali výlučne z gardistických dobrovoľníkov, neskôr v nich však boli organizovaní nielen príslušníci HG, ale aj nečlenovia HG, ktorí boli povolani vojenským rozkazom. V rokoch 1944–1945 dosiahli POHG maximálne počty 38 pohotovostných oddielov, 6 poľných rôt a 3 poľné prapory (hoci tie pod POHG priamo nespádali). Počet jednotiek bol kolísavý, celkovo ich tvorilo vyše 5 000 mužov.

1944: 8. september. Začala sa druhá najväčšia horská bitka 2. svetovej vojny Karpatsko-duklianska operácia. Straty 21-tisíc mŕtvych, 88-tisíc ranených. Mala trvať 5 dní a bojovalo sa takmer 3 mesiace. Po potlačení SNP stratila opodstatnenie a 28. 10. bola ukončená.

1944: 21. september. 20. septembra prekročili väčšie sovietske jednotky horského streleckého zboru Andreja Vedenina karpatský hrebeň a 21. septembra oslobodzujú prvú obec na Slovensku – Kalinov.

1944: 24. september. Bola uzavretá dohoda medzi Ukrajinským partizánskym štábom, 1. UF a moskovským vedením KSC, na základe ktorej sa vytvoril Hlavný partizánsky štáb pre Slovensko. Do funkcie náčelníka štábu vyslali partizánskeho veliteľa plk. A. N. Asmlova. Veliteľom sa stal Karol Šmidke.

1944: 30. september. Do 29. 8. sa povstalecké vojsko nazývalo 1. československá armáda. Od 30. 9. sa začalo nazývať 1. československá armáda na Slovensku.

1992: 29. september. Poslanec za SDĽ Pavol Kanis predložil SNR návrh zákona na vyhlásenie 29. augusta za štátny sviatok SR Výročie SNP. Zo 128 prítomných poslancov „za“ hlasovalo 89, „proti“ – 12, zdržali sa – 26 a 1 hlasoval chybné (Ivan Gašparovič).